

Torstein Svenneby Myhrer

«Vi er ikke sånn der miljøklubb egentlig ...»

En kvalitativ studie om idrettsklubbers opplevelse av dagens miljøproblemer

Masteroppgave i
Seksjon for idrett, kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2022

Sammendrag

Bakgrunn

Miljø – og bærekraft blir stadig mer aktuelt i samfunnet. Flere av de mest kjente og ressurssterke idrettsklubbene i Norge har allerede lagt en tydelig strategi for hvordan de skal arbeide med denne tematikken. De mindre kjente og ressurssterke breddeidrettsklubbene har ofte få ansatte og er avhengig av frivilligheten og samarbeidspartnere for å overleve. Hvordan opplever norske breddeidrettsklubber tematikken rundt miljø -og bærekraft.

Problemstilling

Hvordan opplever «breddeidrettsklubber» samarbeidet med deres partnere mot en mer miljøvennlig idrett i Norge og hvilke tiltak gjør de?

Metode

Studiet baserer seg på semi-strukturerte kvalitative intervjuer med seks norske breddeidrettsklubber. Deltagerne i intervjuet fungerer som daglige ledere i de aktuelle klubbene.

Resultater

Studien har vist at alle klubbene er har et forhold til miljø – og bærekraftstematikken, og at det er viktig for dem å ivareta miljøet. Likevel er det kommet frem at det ikke er miljøet som er deres hovedprioritet, men heller aktiviteten som foregår i de forskjellige klubbene. Utfordringene klubbene har med miljø – og bærekraft kan sorteres inn i tre problemområder. For å imøtekomme deres problemer er det derfor avgjørende å inngå samarbeid med tverrsektorielle partnere.

Forord

Året er 2016 og jeg sitter hjemme på gutterommet i Ås. Fristen for samordna opptak nærmer seg, og jeg skal ta et valg som kommer til å prege livet i mange år fremover. Årene har gått fort, og jeg sitter nå og skriver forordet for det som kan betegnes som min siste dans på den akademiske ekspresen. Prosessen bak skrivingen har vært lang, og til dels preget av Covid-19. Mitt eget sykdomsforløp, veileders sykdomsforløp og informantenes sykdomsforløp har vært med å prege fremgangen på oppgaven.

Det er mange som fortjener en liten takk for at jeg nå sitter her og kan skrive dette forordet. Jeg vil først og fremst takke de to som har veiledet meg gjennom hele denne prosessen. Ørnulf Seippel og Anna-Maria Strittmatter har vært gode sparringspartnere, og har ledet meg mot det dette endelige produktet. Jeg vil også sende en stor takk til kjæreste, søstre og foreldre, samt tålmodige arbeidsgivere som har godtatt å bli brukt som sjongleringsballer i en hektisk hverdag det siste året.

Til slutt vil jeg sende en takk til alle studievenner og forelesere både ved Norges idrettshøgskole og ved USN campus Bø. De har gjort sitt til at disse årene har flydd av sted med gode samtaler og lange 10'kaffer som gjerne har strukket seg en og to timer de dagene det har vært behov for det.

Studietiden vil bli husket som en lærerik og god tid med mange fine folk

Takk.

Torstein.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Bakgrunn	2
Problemstilling	2
Metode	2
Resultater	2
Forord	3
1. Introduksjon	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Oppgavens formål	8
1.3 Problemstilling	8
1.4 Oppgavens struktur	10
2. Kontekst og tidligere forskning	11
2.1 Begrepsavklaring	11
2.2 Miljø -og bærekraftarbeid i idretten	11
2.2.1 Tidligere forskning på miljøarbeid og idrett	14
2.3 Den norske idretten, dens tilstander og utfordringer	16
2.4 Hva gjøres for å imøtekomme miljøutfordringene i dag?	18
2.5 Idretten som samarbeidspartner	20
3. Teoretisk rammeverk	23
3.1 Bølgerammeverket	23
Bølge 1	24
Bølge 2	24
Bølge 3	25
3.2 Ny-institusjonell teori	29
3.2.1 Felt	29
3.2.2 Isomorfisme	30
3.2 Tverrsektorielle partnerskap	30
4. Forskningsmetode	34
4.1 Forskningsfilosofi	35
4.2 Forskningsdesign og valg av metode	36
4.3 Utvalg	39

4.4	Transkribering, koding og analyse	41
4.5	Validitet og reliabilitet	42
4.6	Etiske betraktninger	44
4.6.1	Informert samtykke	44
4.6.2	Konfidensialitet	45
5.	Analyse og funn	46
5.1	Hvordan opplever klubbene problematikken rundt miljø -og bærekraft?	46
5.1.1	Bølge 1	46
5.1.2	Bølge 2	47
5.1.3	Bølge 3	48
5.2	Generelle holdninger og problemområder	48
5.2.1	Breddeklubbens tre problemområder	49
5.3	Hvem samarbeider klubben med og hvordan samarbeider dem om miljøet?	52
5.3.1	Kommunen	52
5.3.2	Den organiserte idretten	56
5.3.3	Det lokale næringslivet	57
5.3.4	Hvordan samarbeider de for miljøet?	59
5.4	Hvordan påvirkes klubbene av sine partnere og hvordan påvirker de sine partners miljøtiltak?	60
5.4.1	Hvordan påvirkes klubbene av sine partnere?	60
5.4.2	Hvordan påvirker klubbene deres samarbeidspartnere?	65
5.5	Hvordan ser klubbene på fremtiden?	67
5.5.1	Utfordringer for fremtiden	68
5.5.2	Løsningsforslag for fremtidens utfordringer	71
6.	Konklusjon	74
6.1	Oppsummering av hovedfunn	74
	Oppgavens begrensninger og fremtidig forskning	75
	Litteraturliste	77
7.	Vedlegg	83
7.1	NSD-godkjenning	83
7.2	Intervjuguide	86
7.3	Informert samtykke	88

1. Introduksjon

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Verden står i dag overfor en klimakrise som er en direkte følge av menneskeskapt klimagassutslipp. Disse utslippene fører til en økt drivhuseffekt, som igjen fører til at vi får en global oppvarming og klimaendringer. Havet og luften blir varmere, forskjellige økosystemer blir ødelagt, i tillegg til at det blir mer ekstremvær, som igjen gjør jordens befolkning mer utsatt for sult -og naturkatastrofer. Dette går kanskje særlig ut over de fattige landene som er mer sårbare for ekstremvær som flom, tørke og storm. De er også ofte mer avhengig av sesongens innhøstning og avlinger, har dårligere bygninger og infrastruktur, og mindre penger til å forebygge og gjenoppbygge før, og etter en naturkatastrofe. Klimaendringene fører til at samfunnet vi lever i må endres for å forhindre ytterligere oppvarming, og for å tilpasse oss til de endringene som skjer (FN, 2021).

FN ser på idretten som en viktig støttespiller for en mer bærekraftig utvikling (Myrholt, 2018, s. 1). Dette er fordi Den internasjonale olympiske komité (IOC), er en av verdens mektigste idrettsorganisasjoner og ansvarlig for å dele ut ansvaret for de olympiske leker. De har dermed stor påvirkningskraft på internasjonale idrettsforbund og nasjonale olympiske komitéer. Mange av disse forbundene er avhengige av verdien som de olympiske lekene produserer for å overleve. Med andre ord betyr det at dersom IOC retter sitt søkelys på bærekraft og miljø, så må også deres samarbeidspartnere gjøre det (Hanstad et al., 2021, s. 26).

For å begrense denne oppgaven velger jeg å forholde meg til den norske idretten. I Norge har man Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (heretter omtalt som NIF) som det øverste organet for idretten. NIF består av ca. 1,9 millioner medlemskap fordelt på ca. 9500 idrettslag. De har som sitt formål å arbeide for at alle mennesker skal gis mulighet til å

utøve idrett ut fra sine ønsker og behov, uten å bli utsatt for usaklig og uforholdsmessig forskjellsbehandling. Organisasjonen sikter på å være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og på den måten styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet. NIF sitt arbeid som organisasjon skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygges på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet. Ved utgangen av 2020 ble det rapportert om i underkant av 1.900.000 medlemskap. 9 454 idrettslag var medlemmer av NIF ved årsskiftet (NIF, u.å, s. 3).

Idretten kan bli sett på som et middel til å skape vilje og forandringer, og kan dermed ha en stor påvirkningskraft når det kommer til både kulturelle, sosiale og miljøomgivelser. På denne måten kan idretten, representert av de riktige organisasjonene bli ansett som en viktig aktør når det kommer til å fremme et sett med initiativer innenfor miljø og bærekraft. (Cayolla et al., 2021, s. 5) Interessen og engasjementet for bærekraft blir stadig større i den norske idretten. NIF har valgt å prioritere fem av FNs bærekraftsmål. Disse er som følger:

- Mål 3: God helse og livskvalitet
- Mål 5: Likestilling mellom kjønnene
- mål 10: Mindre ulikhet
- Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon og
- Mål 13: Stoppe klimaendringene

I tillegg til disse vil også mål 17 bli prioritert. Dette målet går ut på at man skal samarbeide for å nå målene, noe de mener er avgjørende for å lykkes med bærekraftsarbeidet. NIF ønsker å jobbe med en helhetlig bærekraftstilnærming, noe som innebærer at de skal arbeide innenfor alle tre dimensjonen innenfor bærekraft (Ingebrigtsen, 2021).

Interessen og engasjementet rundt bærekraft øker både i idretten og i befolkningen (Iversen et al., 2021, s. 11). Begreper som «Go green, Eco friendly, Plastic free og Green washing» blir stadig mer fremtredende og synlige flere steder i samfunnet. Ideen til denne oppgaven oppstod etter at jeg hadde lest om forskjellige tiltak som blir utført av forskjellige

ressurssterke eliteserierklubber i Norge og andre steder i verden. Samtidig så opplevde jeg at breddeidretten og hvordan de opplever miljø -og bærekrafts problematikken kom lite frem i lyset, og synes derfor det var faglig interessant å se nærmere på opplevelsen og tiltakene som blir utført av grasrotklubbene i den norske idretten.

1.2 Oppgavens formål

Målet med denne oppgaven er å finne ut hvordan norske breddeklubber opplever miljøproblematikken -og hvordan de samarbeider med deres partnere i forhold til miljø -og bærekraftproblematikken. For å gjøre dette benyttet jeg meg først av teorier som kan brukes til å kartlegge samarbeidspartnerne rundt breddeklubbene. Deretter benyttet jeg meg av et rammeverk som kan brukes til å kategorisere tiltakene som blir utført hos klubbene og på den måten få en forståelse av hvor viktig klubbene opplever problematikken rundt miljø og bærekraft.

1.3 Problemstilling

Når man beveger seg inn på temaet idrett, miljø og bærekraft er det mange forskjellige retninger man kan gå, og det er lett å gå seg vill. Retningen man tar vil også være avgjørende for resultatene man får. Forskning om tverrsektorielle partnerskap som blir presentert av Clarke og Macdonald (2019) i teoridelen av oppgaven, viser at tverrsektorielle partnerskap skaper muligheter for å mobilisere de interessentene som er nødvendig, når man skal ta tak i utfordringer som er knyttet til lokal bærekraft. Etter å ha gjennomført et litteratursøk fant jeg mye forskning som tok for seg hvordan eliteidrettsklubber rundt omkring i verden arbeidet med miljø og hvordan de forholder seg til sine samarbeidspartnere, men lite som tok for seg hvordan det ble gjort i den mindre ressurssterke breddeidretten. Flere av de mest ressurssterke idrettsklubbene i Norge har en tydelig miljø -og bærekraftsstrategi, men det finnes lite forskning som tar for seg hvordan det faktisk jobbes i de mindre ressurssterke klubbene lenger ned i divisjonssystemene. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å fylle kunnskapshullet rundt hvordan miljø -og bærekraftstematikken blir prioritert i den norske breddeidretten, og hvilke interessenter det er viktigst å inngå et partnerskap med for en idrettsklubb for å håndtere

problematikken rundt bærekraft og miljø. For å finne svaret på dette har jeg valgt å fordype meg i følgende problemstilling:

Hvordan opplever «breddeidrettsklubber» samarbeidet med deres partnere mot en mer miljøvennlig idrett i Norge og hvilke tiltak gjør de?

Dette vil fungere som oppgavens overordnede problemstilling. For å hjelpe meg å finne svar og komplimentere denne problemstillingen har jeg også valgt utvikle følgende forskningsspørsmål.

1. Hvordan arbeider klubbene med miljøtiltak i dag?
2. Hvilke interessenter samarbeider klubben med og hvordan samarbeider de?
3. Hvordan påvirkes klubben av sine partneres miljøtiltak og hvordan påvirker klubbene deres samarbeidspartnere?
4. Hvordan ser klubbene på fremtiden med tanke på miljøet?

Fokuset i denne oppgaven vil være fra klubbens perspektiv. Jeg har derfor valgt å intervju daglige ledere i idrettsklubber som har utmerket seg på dette området, om hvordan de ser på problematikken rundt miljø og bærekraft og hvem de samarbeider med. Breddeidrettsklubber avgrenses i denne oppgaven til å gjelde klubber uten lag i en spesifikk idretts toppserie (F.eks Eliteserien eller Toppserien i fotball)

Denne oppgaven er relevant for alle idrettsklubber i Norge, og alle som ønsker å samarbeide med breddeidretten. Samarbeidspartnere er spesielt viktig for breddeidretten fordi klubbene har begrenset med ressurser, og er avhengig av andre parter for å overleve. Oppgaven vil bidra med kunnskap, bevisstgjøring om hvordan klubber og samarbeidspartnere kan samarbeide for å bli mer miljøvennlig. Den vil også bidra med et innblikk i hva som er viktig for klubbene og en bedre forståelse for hvorfor de prioriterer som de gjør.

1.4 Oppgavens struktur

Denne oppgaven er delt opp i seks forskjellige deler. Oppgavens første kapittel forklarer bakgrunnen for oppgavens problemstilling. Kapittel to gir en innføring i hvordan det arbeides med miljø -og bærekraft i den norske idretten, relevant forskning og noen dagsaktuelle eksempler på arbeid med miljø -og bærekraft. Kapittel tre presenterer oppgavens teoretiske rammeverk. Dette er teorier som tar for seg hvordan organisasjoner kan samarbeide med andre partnerorganisasjoner, samt en teori som kan brukes til hierarkisk plassering av klubbene, og forklare hvordan de arbeider med miljø -og bærekraft. Kapittel fire er oppgavens metodekapittel, her beskriver jeg metodene som ble brukt i oppgaven. Dette kapitlet inneholder forskningsfilosofi, studiedesign, valg av metode, beskrivelse av utvalget, analyse og etiske betraktninger rundt oppgaven. I kapittel fem blir oppgavens resultater presentert og drøftet fortløpende. I kapittel seks oppsummerer jeg oppgavens hovedfunn, før jeg ser på oppgavens begrensninger og veien videre for forskningsfeltet.

2. Kontekst og tidligere forskning

I dette kapittelet vil jeg ta for meg noen sentrale begreper for oppgaven, gå gjennom kontekst og tidligere forskning gjort på idrettsorganisasjoner og miljø. Kunnskapen og konteksten som blir presentert i dette kapittelet, legger grunnlaget for valg av teori senere i oppgaven.

2.1 Begrepsavklaring

Som jeg tidligere skrev er det lett å gå seg bort i begreper knyttet til miljø og bærekraft. I denne oppgaven er bærekraftig utvikling, klima og miljø viktige begreper som vil bli redegjort for i dette avsnittet. Det finnes flere forskjellige definisjoner på bærekraftig utvikling, men jeg velger å forholde meg til den samme som FN, som ble presentert av Brundtlandkommisjonen tilbake i 1987. Den lyder som følgende; «*En bærekraftig utvikling er en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov*» (The World commission on Environment and Development, 1987, s. 16). Denne definisjonen innebærer arbeid innenfor de tre dimensjonene som utgjør en bærekraftig utvikling, som er klima og miljø, økonomi, og sosiale forhold. For å begrense denne oppgaven har jeg valgt å bare se på klima -og miljødimensjonen innenfor bærekraftig utvikling. Bruken av begrepene miljø -og bærekraft skal i denne oppgaven derfor kun ses i sammenheng med klima og miljødimensjonen.

2.2 Miljø -og bærekraftarbeid i idretten

I dag kan man se at organisasjoner over hele verden, innenfor forskjellige bransjer, stiller spørsmål ved egen praksis ovenfor miljøet, og vier en større plass til miljøproblemer i handlingsplanene sine nå enn tidligere. Idretten er her intet unntak (Pfahl et al., 2015, s. 28). Innen idretten prøver profesjonelle idrettslag i hele verden å identifisere og forstå det negative avtrykket de har på miljøet, samtidig som det i større grad blir utarbeidet strategier som kan ta for seg, og minimere dette avtrykket (Trendafilova & Nguyen, 2015, s. 79). Ifølge Tom Burns (2012) står vi i dag overfor en bærekraftsrevolusjon. Dette argumenterer han for ved å vise til fire ulike faktorer som forklarer hvorfor vi står opp i en revolusjon, og samtidig hvorfor bærekraftsrevolusjonen kommer til å fortsette og vokse. Disse lyder som følgende.

1. Miljøproblemene kommer ikke til å forsvinne.
2. Det blir stadig flere kritiske analyser og prognoser av nåværende feil og farer.
3. Det blir et stadig større kollektivt press fra omgivelsene.
4. Den kreative utfordringen vil bestå, og utforskning av nye muligheter og risiko vil fortsette (Burns, 2012, s. 1130).

Samtidig så forutser han, at til tross for at søkelyset på bærekraft kommer til å spre seg og vokse, så vil ikke dette bli en enkel transformasjon mot «det grønne skiftet». Det grønne skiftet møter mye motstand fra klimanekttere og andre motstandere. Han mener at de fleste etablerte systemer som er imot «skiftet» vil bli faset eller bli byttet ut (Burns, 2012, s. 1131).

Tradisjonelt sett har idrett blitt sett på som en mulighet for å vise frem menneskelige egenskaper i harmoni med naturen og miljøet rundt. Mange idretter er direkte avhengig av omgivelsene (Alvina et al., 2020, s. 404). Det finnes flere store miljøutfordringer som preger forskjellige idretter. Innenfor idrettene langrenn og alpint benytter man seg av skiløyper. Disse løypene kan være skadelig for økosystemer på fjellet eller i skogen, samtidig som preppemaskiner og snøscootere produserer eksos som havner i atmosfæren. Golfbaner krever store landområder samt bruk av plantevernmidler og store vannmengder for å holdes ved like. En stadig pågående debatt i Norge er debatten rundt bruk av kunstgressbaner med gummigranulat. I en rapport fra 2016 fra Klima -og miljødepartementet kommer det frem at kunstgressbaner ligger på andre plass i Norge når det kommer utslipp av mikroplast i naturen. I denne rapporten blir det anslått at det lekker ca. 1500 tonn med mikroplast ut i naturen årlig fra norske kunstgressbaner (Hildonen, 2016, s. 2). Mikroplast er en samlebetegnelse for små plastfragmenter som er mindre enn 5 millimeter (Miljødirektoratet, 2021). Det blir anslått at gummigranulat, kunstgress og annet fallunderlag fører til et årlig utslipp av mikroplast på omtrent 6000 tonn. Gummigranulat er det desidert største bidraget (Miljødirektoratet, 2021). I et vedtak fra 28.oktober 2021 har Viken fylkeskommune gjort det vanskeligere å søke om spillemidler til kunstgressbaner med gummigranulat. Dette vil ramme over 2000

kunstgressbaner (Miljødirektoratet, 2020) og har blitt møtt med stor skepsis av idretten. Kostnadene med å bytte innfyll, og spillegenskapene som det nye innfyllet gir, er noe av det mest debatterte. Hovedutfordringen med gummigranulat er at banene på vinterstid blir isete og umulige å spille på. Likevel er det ikke lagt ned et totalt forbud mot hverken å bygge, eller mot å dele ut spillemidler til kunstgressbaner med gummigranulat. Vedtaket til fylket sier kun at søknader til denne type baner blir lavest prioritert. At fotballklubber fortsatt vurderer å bygge kunstgressbaner med gummigranulat handler først og fremst om hvilke spillegenskaper banene får, men også om kostnader. En kostnadsanalyse utført av Viken idrettskrets viser at hvis et idrettslag velger å bygge en kunstgressbane uten å søke om spillemidler, vil det fortsatt være billigere totalt sett, enn om de velger en med kork som innfyll. (Norges idrettsforbund, 2021). For å imøtekomme denne utfordringen opprettet Viken fylkeskommune en støtteordning for å hjelpe klubber og idrettslag med investeringskostnadene som følger av overgangen til kunstgressbaner uten plastholdig, løst fyllmateriale (Viken fylkeskommune, 2022).

En annen viktig del av idretten er idrettsarrangement. Idrettsarrangementer krever mye energi, slipper ut drivhusgasser og skaper enorme mengder med søppel (Schmidt, 2006, s. 291). Store idrettsarrangementer som for eksempel de olympiske leker, verdensmesterskap og kontinentmesterskap krever en betydelig mengde ressurser og oppbygging av infrastruktur, og kan derfor ha en massiv påvirkning på alle de tre dimensjonene innenfor bærekraftsbegrepet. De olympiske leker på Lillehammer i 1994 ble markedsført som de første grønne lekene i historien. Arrangørene utviklet i samarbeid med Project Environment-Friendly Olympics en strategi for å gjennomføre lekene i harmoni med naturen. Denne strategien gikk ut på å igangsette mer enn 20 unike prosjekter, som blant annet tok for seg bruk av innovative grønne metoder innenfor konstruksjon og bygging, bruk av resirkulerte materialer, effektiv transport og andre tekniske løsninger. De fokuserte også på å skape bevissthet og promotere ideer rundt det å bry seg om miljøet. I 1994 innlemmet Den internasjonale olympiske komité miljøarbeid som en av tre grunnpilarer i de olympiske leker, sammen med idrett og kultur (Alvina et al., 2020, s. 404)

2.2.1 Tidligere forskning på miljøarbeid og idrett

Det har vært en stabil økning av forskning som ser på forholdet mellom idrett og miljø de siste årene. I en oversiktsstudie av Sylvia Trendafilova et.al (2014) kommer de frem til at idretten har blitt mer bevisst på miljøet, men at det fortsatt er bekymringer som kan knyttes til deres negative påvirkning på miljøet. Dette kan for eksempel dreie seg om ødeleggelse av habitater under konstruksjonen av nye idrettsanlegg og bruken av drivstoff i forbindelse med motorsport. De trekker også frem at flere av idrettsanleggene har iverksatt flere tiltak for å skåne miljøet, disse tiltakene dreier seg i hovedsak om resirkulering av søppel og sparing av strøm (Trendafilova et al., 2014, s. 10). Videre trekker hun frem viktigheten av organisasjonens samarbeid med interessenter om miljøtiltak og har konkludert med at gjennom å engasjere organisasjonens interessenter, så kan organisasjonen bedre forstå, og reflektere rundt dimensjonene av miljøutfordringene som de står ovenfor (Trendafilova et al., 2014, s. 10). De anbefaler videre å inngå partnerskap med næringslivet og også innad i idretten, for å fortsette arbeidet med miljøet. Det er ikke forklart hvilke interessenter idrettsklubbene opplever det som viktigst å samarbeide med. Til slutt så peker de på nødvendigheten av at idretten adresserer miljøproblemer i deres strategiske planlegging, da dette påvirker mål, delmål, taktikker og metoder som trengs for enkle og helhetlige miljøproblemer i organisasjonen (Trendafilova et al., 2014, s. 11).

I en av artikkel av Hyun-Duck Kim (2017) tar hun for seg hvordan bærekraft og miljø stadig blir mer aktuelt for alle idrettsarrangement i den globale idrettsverden. Her trekkes det frem at idrettens interessenters interesser har vært med på å påvirke idrettens holdninger i forhold til sosialt ansvar og miljøproblemer (Kim, 2017, s. 6). Videre trekker hun frem tre suksessfaktorer for å gjøre idrettsorganisasjoner mer miljøvennlig og bærekraftig: Effektivt lederskap, politisk lederskap, og at alle interessentene følger en filosofi med miljø og bærekraft i sentrum. Hun mener også at sosialt ansvar, miljø og bærekraft kommer til å spille en stadig større rolle når det kommer til promotering og omdømmeaktiviteter for interessentgrupper for idretten fremover. (Kim, 2017, s. 6). Med andre ord vil dette si at

dersom idretten ikke følger opp interessentenes ønsker, så vil det gå utover omdømmet til interessentene deres. Dette støttes opp i en artikkel av McCulloch (2015), hvor det kommer frem at næringslivet og utviklingen til interessentene har en stor påvirkningskraft på idrettsorganisasjonen. Han mener at idrettsorganisasjoner må være klar over deres eget sosiale avtrykk, og miljøavtrykk for å opprettholde deres organisasjons legitimitet (McCulloch, 2015, s. 96). Dette betyr at dersom en idrettsorganisasjon ikke anerkjenner sitt eget ansvar, vil det gå ut over deres legitimitet som idrettsklubb. Han mener også at på grunn av miljøavtrykket til et idrettsarrangement, så bør for eksempel lokalsamfunnet, politikere eller miljøgrupper rundt organisasjonen ha en interesse av at idrettsorganisasjonen opptrer ansvarsfullt. Disse interessentene kan derfor bruke sin innflytelse til å presse idrettsorganisasjoner til å iverksette eller videreutvikle arbeidet med miljøet. Videre kommer det frem at dersom en idrettsorganisasjon ikke tar hensyn til interessentene, kan organisasjonen risikere å møte på andre problemer som for eksempel tapt inntekt (i form av støtteordninger), eller at de mister tilgangen til kommunale idrettsanlegg som igjen kan føre til at klubben går under (McCulloch, 2015, s. 97).

Til tross for at det stadig er flere idrettsorganisasjoner som arbeider for å bli mer miljøvennlig, og som høster gevinster for dette, så er det fortsatt mange som ikke gjør det. Ifølge Ross og Mercado (2020) kommer dette som et resultat av fire forskjellige barrierer: «Financial Assets», «Tangible Resources», «Human Resources» og «Intangible resources». Dette kan oversettes til finansielle midler, materielle ressurser, menneskelige ressurser og immaterielle ressurser (Ross & Mercado, 2020, s. 1). Materielle ressurser dreier seg om utdaterte og gamle bygninger, eller lite plass. Menneskelige ressurser tar for seg dårlig opplæring og dedikasjon hos de ansatte, mens immaterielle ressurser dreier seg om for eksempel tid til rådighet for klubben (Ross & Mercado, 2020, s. 12). Dette er med på å forklare hvorfor noen klubber arbeider for miljøet, mens andre klubber ikke viser engasjement i like stor grad.

2.3 Tilstander og utfordringer i den norske idretten

Den norske er bygd opp av, og tilhører den frivillige sektoren (NIF, 2019, s.4), og selvforklarende nok så blir de fleste medlemmer med for å utøve, eller legge til rette for idrett. Det blir likevel forventet at frivillige idrettslag skal gjennomføre andre ikke-sportslige sosiale funksjoner, som for eksempel og bidra til bedre folkehelse eller integrering. Idrettens langtidsplan, Idretten vil! beskriver at fordi idretten er en integrert og viktig del av samfunnet skal også idretten bidra til en bærekraftig utvikling av kloden (NIF, 2019, s.4). Dette har vist seg å være problematisk, både fordi medlemmenes incentiver for å følge slike instruksjoner generelt, er noe svak, og fordi et for stort søkelys på utenomsportslige oppgaver kan føre til frafall fra frivilligheten i idrettsklubbene (Seippel, 2020, s. 233). Forskerne Seippel og Sandvik (2022) har undersøkt hvordan det arbeides med miljøet i frivillige idrettsorganisasjoner i de nordiske landene Danmark, Sverige og Norge. Her har de sett på hvordan organisasjonene diagnostiserer problemene, beskriver løsninger og hva som er motivet deres for handling. De har kommet frem til at materialisme, institusjonelle mekanismer og diskurser er avgjørende for handling hos de frivillige organisasjonene (Sandvik & Seippel, 2022, s. 15). En trend som går igjen i den norske idretten er at det finnes stor vilje til å innføre miljøtiltak, men at det ikke alltid finnes ressurser og kompetanse til å gjennomføre tiltakene. Man kan også se at søkelyset på miljøet blir stadig større hos mange organisasjoner.

Idrettsstyret vedtok dagens miljøstrategi for idrett 28.februar 2011. To grunnleggende premisser for arbeidet med miljøstrategien til NIF har vært at all aktivitet har en miljøpåvirkning, og at idretten er verdistyrt. NIF ønsker at deres virksomhet skal være skånsom overfor natur og miljø, fordi den påvirker vår helse. Samtidig så er miljø og bærekraft blitt et suksesskriterium i samfunnet, og de mener at et økt søkelys på miljøarbeid også vil utløse en høyere deltakelse av frivillighet. De mener at miljøansvar er et lederansvar, og at miljøstrategien må legge til rette for at idrettens organisasjonsledd tar aktive og miljøbevisste valg. Det å ta et aktivt ansvar for egen miljøpåvirkning peker på en handling, til

forskjell fra kun en verdimessig og holdningsmessig tydeliggjøring (Myrholt, 2018, s. 7). I 2015 lanserte NIF sin egen miljøhåndbok. Her kommer det frem at NIF har som visjon med sitt miljøarbeid, at «den norske idretten skal ta ansvar for egen miljøpåvirkning» (Myrholt, 2018, s. 7), og har som hovedmål at «den norske idretten skal, på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, ta et aktivt ansvar for egen miljøpåvirkning» (Myrholt, 2018, s. 7) For å nå disse målene, har de satt opp en rekke målsettinger for administrasjon, aktivitet, anlegg og arrangement. Disse lyder som følgende: Alle særforbund og idrettskretser skal utarbeide en egen miljøpolicy innen 2015. Alle særforbund skal tilrettelegge for at deres idrettsaktivitet kan gjennomføres på en så miljøriktig måte som mulig. Alle anlegg skal minst oppfylle myndighetenes krav til miljøstandard og alle idrettsarrangement skal ha en miljøvennlig profil og gjennomføring (Myrholt, 2018, s. 8).

Vårt moderne samfunn bruker store mengder plast, og idretten er ikke noe unntak. Plastens egenskaper gjør den til et svært egnet materiale med mange bruksområder. Plasten har erstattet andre materialer, og tilgangen på billig plast har gjort at det brukes mye mer enn det som faktisk trengs. Plast som materiale er veldig holdbart, men brukes i hovedsak bare til engangsbruk noe som skaper enorme mengder plastavfall (Iversen et al., 2021, s. 11). NIF og WWF Verdens naturfond har siden 2019 samarbeidet om å gjøre idretten plastsmart. Plast brukes i stor utstrekning i idretten for eksempel i tekstiler, utstyr, anlegg, reklameplakater og bannere, bespisning, gaver, premier og startnumre. Mye av denne plasten er nødvendig for å kunne utøve idretten. Men som tidligere nevnt brukes det også mye unødvendig plast. Særlig på idrettsarrangementer er det mye som bare brukes en gang. Dette skaper store mengder avfall, og utendørs er det også stor risiko for at plastavfall havner på avveie (Iversen et al., 2021, s. 7). Iversen et al. (2021) har kartlagt plastbruken i flere forskjellige idretter ved å intervju klubber. Her har de sett på idretter som fotball, håndball, ishockey, seiling, gymnastikk og turn og langrenn. Felles for disse idrettene er at det blir brukt svært mye plast i form av utstyr, klær og tekstiler og i forbindelse med servering av mat og drikke. Alle klubbene de snakket med var positive og interesserte i å bruke mindre plast, og mange har et ønske om å drive mer miljøvennlig. Det trekkes fram flere grunner til at de ikke har kommet i

gang med dette arbeidet, som manglende kapasitet, eller muligheten for å drive gjennom tiltak på egenhånd. Det blir også trukket frem at det ikke alltid er lett å vite hvor man skal starte (Iversen et al., 2021, s. 61). Når det kommer til særforbundene (organet som er ansvarlig for deres aktuelle idrett) i den norske idretten, kan man se at de tilnærmer seg miljø – og bærekraft på forskjellige måter. Enkelte idretter er mer avhengig av naturen enn det andre er, og er derfor naturlig nok mer opptatt av miljøet. Et godt eksempel på dette er Norges dykkerforbund; De samarbeider tett med forskningsinstitusjoner om dokumentasjon og innsamling av data til forskningsprosjekter som kan øke kunnskap om det marine miljøet. Norges fotballforbund imidlertid har gjennom sin tilnærming hatt et større fokus på det sosiale aspektet i bærekraftbegrepet og satset på å utvikle gode klubber og frivillighet på en bærekraftig måte (Hanstad et al., 2021, s. 40).

2.4 Hva gjøres for å imøtekomme miljøutfordringene i dag?

I byer over hele verden kan man se at de lokale myndighetene spiller en stadig større rolle for å bekjempe miljøforandringer. Miljøproblematikken anses å være for omfattende for en enkel organisasjon å ta på egenhånd. Dette fører til at de lokale myndighetene skaper tverrsektorielle partnerskap på et lokalt nivå. Slike samarbeid sikter vanligvis på å håndtere sosiale problemer, økonomiske problemer eller problemer som kan knyttes opp mot miljøet, og kan bestå av partnere fra offentlig, privat eller frivillig sektor. Clarke og Ordonez-Pounce (2017) mener det er fem forutsetninger for at disse samarbeidene skal fungere bra:

1. En komité eller en organisasjon som holder overoppsyn med partnerskapets planformulering, samt implementeringsprosessen.
2. En mekanisme som tiltrekker nye partnere og som får dem til å utføre handlinger som kan knyttes opp mot å bedre miljøet.
3. Samarbeidspartnere iverksetter egne miljø og klimatiltak i deres organisasjon.
4. Et kommunikasjonssystem som kobler sammen nettverk, deler kunnskap mellom partnere, anerkjenner organisasjonen som proaktivt bidrar til partnerskapets mål, og

som samtidig holder det offentlige informert om partnerskapets progresjon. Som for eksempel gjennom en nettside, nyhetsbrev osv.

5. Et system som overvåker og rapporterer, som gjør det mulig å vurdere fremdriften og å gjøre de nødvendige justeringene i tide, for å sikre at partnerskaps mål blir nådd (Clarke & Ordonez-Ponce, 2017, s. 2).

De trekker frem tverrsektorielle partnerskap som en del av løsningen til å forandre klimaet, men at ikke alle partnerskap har de samme forutsetningene for å lykkes. Et vellykket partnerskap involverer interessenter som ønsker å nå et felles mål, og har åpne kommunikasjonskanaler, som sikrer en sterk utvikling. Videre viser de fleksibilitet når det kommer til å skifte og oppdatere planer og partnere over tid, samt sikre at evaluering og tilbakemeldingene på utviklingen deres blir iverksatt raskt, slik at partnerskapet kan arbeide mot deres felles målsetning (Clarke & Ordonez-Ponce, 2017, s.2).

I norsk sammenheng kan man se at det har vært et samarbeid mellom lokale myndigheter og frivillige aktører helt tilbake til 1800-tallet. Offentlige myndigheter kan iverksette politikk og nå sine mål gjennom samarbeid med frivillige aktører. Dette samarbeidet har som oftest forekommet i form av økonomisk støtte, der kommunale myndigheter bidrar med for eksempel støtteordninger (Eimkjellen & Loga, 2017, s. 11). De frivillige organisasjonene kan har viktige roller som interesseformidlere og fungere som forsvarere av forskjellige interesser, verdier og livssyn opp mot de lokale myndighetene, og kan derfor fungere som politiske aktører og interesserepresentanter. Dermed kan de også fungere som institusjonaliserte representanter for særinteresser som kan bli hørt gjennom høringer, og på denne måten deltar i avgjørelsessystemer gjennom ulike organisasjonskanaler og i korporative arenaer som for eksempel utvalg, styrer eller råd. De frivillige organisasjonene fungerer på denne måten som en institusjonalisert kommunikasjonslinje mellom individer og myndigheter (Eimkjellen & Loga, 2017, s. 12).

2.5 Idretten som samarbeidspartner

Det er et velkjent fenomen at offentlig sektor benytter seg av den frivillige idretten som et verktøy for å fremme politiske interesser. Mye av grunnen til at offentlige myndigheter prioriterer idretten, er fordi fysisk aktivitet fremmer folkehelsen, utdanning og integrering. Likevel er idrettsklubbers hovedprioritet å drive idrett og eksemplene nevnt ovenfor kommer ofte som en bivirkning av aktiviteten og er ikke noe idrettsklubber nødvendigvis prioriterer selv (Skille, 2010, s. 82). Dunning og Waddington (2003) har sett på hvordan idrett kan brukes til å forebygge sosiale problemer. I England har det siden 1980-tallet vært populært å benytte seg av idretten for å forebygge sosiale problemer som ungdomskriminalitet og narkotikamisbruk. Disse tiltakene har fått mye politisk oppslutning og har utløst mye økonomisk støtte fra både offentligheten og frivillige organisasjoner. De ser at idretten når bredt ut blant ungdom fordi mange ungdommer liker å holde på med idrett og annen fysisk aktivitet. Likevel har de ikke funnet noen sammenheng mellom bruk av idrett som forebyggende tiltak eller redusert ungdomskriminalitet. Dette kan likevel ha en sammenheng med at denne typen tiltak er vanskelig, og derfor sjelden blir evaluert. Det samme gjelder for tiltak som bruker idrett for lære barn om rusmidler eller som et rehabiliteringsverktøy (Dunning & Waddington, 2003, s. 358). Basert på dette kan man tenke seg at til tross for at klubber har innført og lærer opp medlemmene i klubbene om miljø - og bærekraft, så vil det være vanskelig å evaluere i hvor stor grad dette har vært en suksess. Det er derfor grunn til å tro at innføring av miljø - og bærekraftstiltak vil bli møtt med en stor grad av skepsis fordi denne type tiltak ofte kan gå på bekostning av aktiviteten.

I min oppgave vil jeg se nærmere på hvordan breddeidrettsklubbene opplever problematikken rundt miljø og bærekraft. Breddeidrettsklubber er avhengig av å kunne samarbeide med flere forskjellige partnere. For å få politisk og økonomisk støtte er den lokale kommunen og forretninger viktige samarbeidspartnere. Særforbundene hjelper klubbene med å gjennomføre deres egne idretter. Samtidig kan klubbene ved gjennomføring av større idrettsarrangementer, få assistanse fra for eksempel politiet til å bistå med trafikksikkerheten (Seippel & Belbo, 2021, s. 1). Kommuner er den største offentlige bidragsyteren for idretten. Kommunens rolle

varierer likevel fra kommune til kommune da de har forskjellige størrelse, organisasjonsstruktur, økonomiske midler eller engasjement i idretten. De aller fleste klubbene får tilgang til anlegg gratis eller for en symbolsk sum, men også her varierer det både om klubbene må betale, men også hvor mye de må betale (Seippel, 2020, s. 213).

Flere av klubbene som kjemper på det øverste nivået i fotball i Norge har utarbeidet en strategi for hvordan de skal jobbe med miljøet. Bodø/Glimt er en av klubbene som fremstår som en foregangsklubb i Norge når det kommer til å arbeide med miljødimensjonen innenfor bærekraft. Dette gjør de gjennom programmet Action Now. Action now er en møteplass og kommunikasjonsplattform for fremtidens bærekraftige løsninger. Programmet bygger på FNs bærekraftsmål, og Bodø/Glimt forplikter seg gjennom dette til å bidra med en positiv utvikling av miljøet og samfunnet rundt seg. De har som mål ved denne satsingen, å spre kunnskap om FNs bærekraftsmål, inspirere lokalsamfunnet, og å oppfordre til handling. Gjennom dette arbeidet har de inspirert flere klubber i både Norge og utlandet til å utvikle egne Action Now-programmer som passer ut fra deres egne lokale forutsetninger. Klubber som Odd, Aalesunds fotballklubb og Kristiansund ballklubb har allerede startet egne program og flere klubber er på vei (*Action Now*, 2021). En av mulighetene som Action Now tilbyr det lokale næringslivet, er mulighetene for å bli medeiere i merkevaren, og dermed blir noe som kalles for bærekraftsambassadører. Gjennom dette oppfordrer de det lokale næringslivet til å ta et eget ansvar for en bærekraftig utvikling innad i deres egen bransje (*Action Now b*, 2021). En annen klubb som har skilt seg ut når det kommer til miljøarbeid i Norge er Odd. Odd ble kåret til Norges mest miljøvennlige klubb. Klubben var førstemann med en rekke tiltak som å legge solceller på taket, utvikle granulatangere, elbillader, sykkelaksjon, barnesupporterklubb med et miljøfokus, bærekraftsliga og også de første til å arrangere en egen miljøkonferanse.

Det finnes mange eksempler som peker på at det er et stadig større søkelys på at idretten skal bli mer miljøvennlig. Morten Thorsby, en av de mest fremtredende skikkelsene på det norske herrelandslaget, har et stort søkelys på miljøet og gjør en lang rekke miljøtiltak i sitt daglige

liv. Det er også et tydelig større søkelys på miljø blant klubbene i Norge, da stadig flere idrettsklubber investerer i miljøvennlige idrettsanlegg, og driver kildesortering i større grad. Samtidig ser man også at ungdomslag -og utøvere reiser land og strand rundt for å delta på idrettskonkurranser. Toppidrettsutøvere blir flydd i privatfly av arrangører rundt omkring i hele verden for å konkurrere i stevnene deres. Man kan med andre ord se at det ikke finnes en tydelig felles retning i idretten. Det er fortsatt et stort hull i forskningen rundt idrettsorganisasjoner og bærekraft og miljø. Gjennom min oppgave ønsker jeg å fylle kunnskapshullene om hvordan de mindre ressurssterke «breddeidrettslagene» i Norge forholder seg til problematikken rundt idrett, miljø og bærekraft og hvem de kan samarbeide med for å løse disse problemene.

3. Teoretisk rammeverk

Forskningen som ble presentert i forrige kapittel har ledet meg til å benytte følgende teorier som oppgavens rammeverk. Teoriene jeg vil benytte meg av interessentteori, teorien om tverrsektorielle partnerskap, ny institusjonalisme og bølgerammeverket. Til sammen utgjør disse fire teoriene oppgavens teoretiske rammeverk som har blitt brukt i til å forme denne oppgaven. Disse fire forskjellige teoriene komplimenterer hverandre og bidrar med å gi meg ulike perspektiver som kan brukes til å svare på oppgavens forsknings spørsmål. Gjennom å bruke dette rammeverket, ønsker jeg å kartlegge de forskjellige samarbeidspartnerne til klubbene, hvordan de kan samarbeide, og kategorisere hvor langt de har kommet i miljøarbeidet deres. Kapittelet deles opp i fire deler der hver del tar for seg sin teori.

3.1 Bølgerammeverket

På bakgrunn av oppgavens første forsknings spørsmål; Hvordan arbeider klubbene med miljøet i dag? Vil jeg nå presentere oppgavens første teori. The green waves of environmentalism, her omtalt som bølgerammeverket, er en teori som blir presentert av Brian P Mccullough, Michael E. Pfahl og Sheila Nguyen tilbake i 2016. Dette er et rammeverk som kaster lys over en rekke problemer som eksisterer i forholdet mellom idrett og miljø. For det første anerkjenner det at jobben for å bli mer miljøvennlig er en prosess som er preget av mye progresjon, men også tilbakefall og derfor kan sammenlignes med en bølge. For det andre så tar teorien opp at det ikke er det er en slutt eller en målstrek for miljøarbeid og tar derfor for seg brede endringer som finner sted over en udefinert tidsperiode. Samtidig anerkjenner rammeverket at et sett med tiltak eller praksis flytter klubbene over til den neste bølgen. Til slutt skaper rammeverket også en usikker fremtid fordi den blir formet av tidligere aktiviteter, og et stadig forandret sett med utfall som vil lykkes eller mislykkes gir en stadig forandret fremtid sett med mål og delmål. Mens noen organisasjoners fremskritt og motivasjon i arbeidet med å være miljøvennlig kan opprettholdes, kan andre organisasjoners forpliktelse reduseres for videre arbeid med miljøinitiativer. En årsak til denne tilbakegangen kan være et resultat at man har mislykkes med prosessen med å vedlike eller forbedre miljøinitiativene

som ble iverksatt tidligere. Som et resultat kan prosessen stagnere, eller bli fjernet (noe som kan føre til at man går tilbake en bølge). Til slutt er bølgerammeverket et rammeverk som legger vekt på varierte metoder og som imøtekommer miljøproblemer i stedet for å benytte seg av standardiserte metoder. Et tilbakefall innenfor dette rammeverket kan komme som et resultat av det samme som på en annen side også kan motivere progresjon. Dette kan for eksempel dreie seg om kostnader, lederstøtte, evne og kompetanse, innkjøp av initiativene, endring av vinnere eller markedsforhold. Disse faktorene kommer til sin plass ulike steder i bølgerammeverket (McCullough et al., 2016, s. 1047). I de neste avsnittene vil jeg gå nærmere inn på de tre forskjellige bølgene i rammeverket og hva som kjennetegner dem.

Bølge 1

Den første bølgen kommer som et resultat av at det er nødvendig med handling, enten på grunn av eksterne eller interne krefter. Dette kommer ofte som et resultat av at det generelt er mye prat om miljøvennlig bærekraft i det lokale miljøet rundt den aktuelle klubben. Handlinger som blir utført i den første bølgen kan være av en strategisk karakter, men er ofte bare en reaksjon og er uten generell sammenkobling til en bredere strategisk prosess. Eksempler på tiltak som oppstår i bølge 1 kan være resirkulering, strøm-, søppel- og vannreduisering. Dette er tiltak som i mange tilfeller er lette å forstå og iverksette, billige og synlig blant interessentene. For hver bølge kommer McCulloch også med noen forslag på tiltak som kjennetegner hver bølge. De første miljøtiltakene har en direkte sammenheng med kunnskapen og erfaringen til de ansatte i idrettslaget. Miljøtiltakene bærer ofte preg av å være veldig synlig i offentligheten for å minske presset fra andre interessentene. Resultatene bak tiltakene fører til forbedringer av miljøprogrammer og vil bli formidlet gjennom profesjonelle nettverk (McCullough et al., 2016, s. 1054).

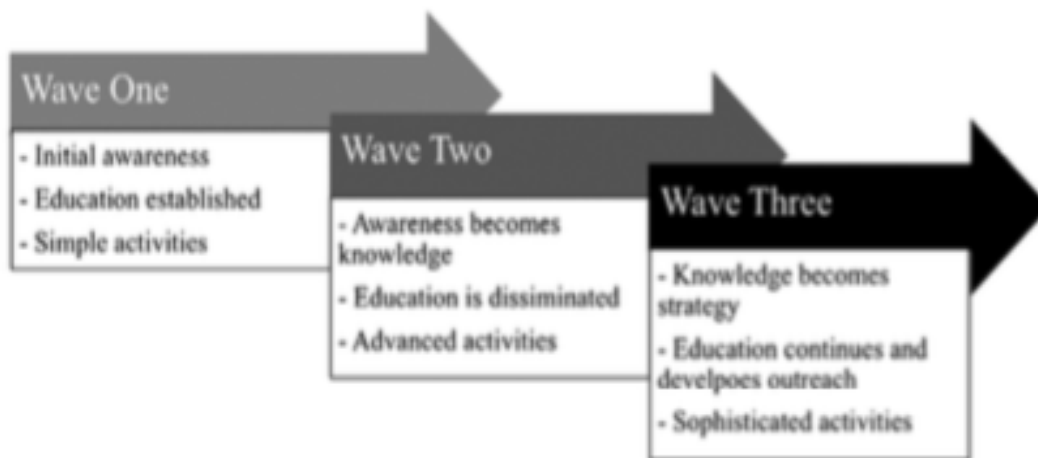
Bølge 2

Dreier seg i all hovedsak om å skape et større kunnskapsnivå, mer formalisert strategisk planlegging, en taktisk implementeringsprosess, legitimering og spredning av informasjon om miljøvennlig bærekraft, både internt og eksternt. Mange idrettslag «venter» fortsatt på denne

bølgen. Bølge to kjennetegnes av at idrettsklubbene legger større vekt på miljøprogrammene deres gjennom samarbeid med miljøvernorganisasjoner. Idrettsklubbene etablerer partnerskap med miljøorganisasjoner for å styrke miljøarbeidet deres. Gode løsninger vil spre seg til de forskjellige gruppene av interessenter (McCullough et al., 2016, s. 1054).

Bølge 3

Denne bølgen bygger i likhet med bølge to videre på utviklingen av den foregående bølgen. Den tredje bølgen dreier seg om at miljøfokus ikke har en satt sluttlinje, men er en vedvarende prosess. Her stilles det i større grad krav til permanent organisasjonsplanlegging og implementering av miljøvennlige aktiviteter. Strategisk planlegging mot miljøproblemer blir mer integrert i en bredere strategisk planlegging for organisasjonen inkludert aktiv kostnadsreduksjon og inntektsgenerering. Bølge nummer tre kjennetegnes ved at idrettsklubbene søker sertifisering for deres arbeid med miljøvennlig bærekraft. Ett annet kjennetegn dreier seg at flere idrettsklubber ønsker seg sertifisering, blir miljøvennlige bærekraftstiltak mer preget av rutine og normalt blant andre organisasjoner. Det siste kjennetegnet beskriver hvordan idrettsklubber kommer til å engasjere eksterne interessenter for å påvirke deres handlinger til å inkludere en mer miljøvennlig bærekraftig fremtoning (McCullough et al., 2016, s. 1054).

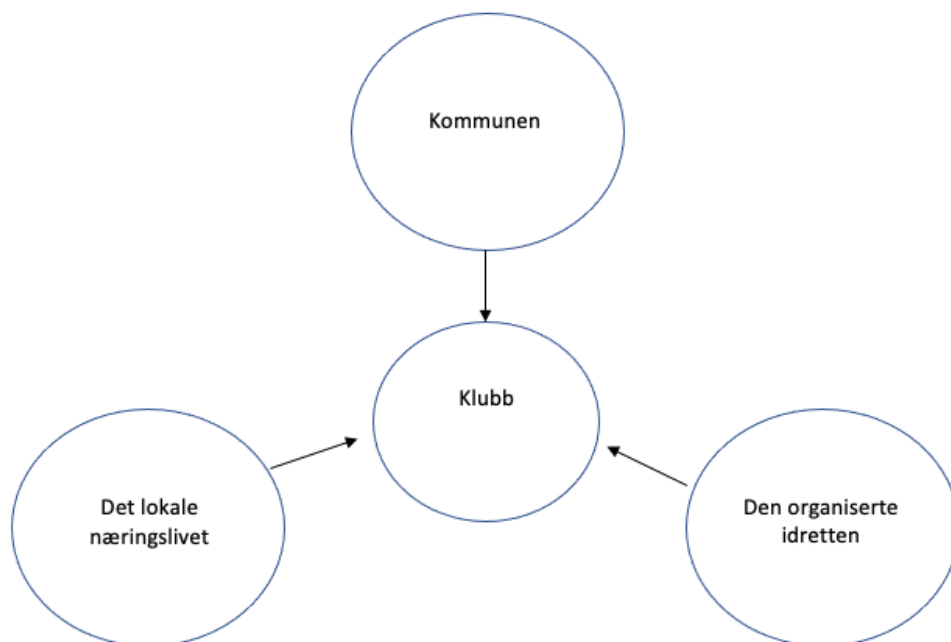
Figur 1: Bølgerammeverket hentet fra McCulloch et.al(2016, s.1049)

Tidligere har jeg nevnt at det er mange klubber og idrettsorganisasjoner som har igangsatt miljø- og bærekraftstiltak. En gjenganger, er at klubbene og organisasjonene begynner med tiltak som er synlige og lette å gjennomføre. Dette kan for eksempel dreie seg om kildesortering eller gjennomføring av enkelt arrangementer som setter miljø -og bærekraft på dagsorden. Noe som går igjen er at idrettsklubbene anerkjenner at det er viktig å innføre bærekraftstiltak, men samarbeider dårlig med omverden for å gjennomføre disse tiltakene. Det virker også å være vanskelig for klubbene og iverksette tiltak som går på bekostning av den idrettslige aktiviteten. Det kan dermed virke som at de fleste idrettsorganisasjoner har valgt de enkleste og mest åpenbare løsningene og derfor er en del av den første bølgen (McCulloch & Kellison, 2016).

3.2 Interessentteori

For å forstå hvordan klubbene i utvalget mitt samarbeider med andre aktører i miljøarbeidet mitt velger jeg å benytte meg av teorien til Robert Edward Freeman fra 1984 om stakeholders, som i denne oppgaven oversettes til interessenter. Dette er et konsept som dreier seg om å håndtere og kartlegge omgivelsene rundt en bedrift, eller med andre ord, alle grupper eller individer som blir påvirket eller kan påvirke organisasjonen. Hver og en av disse gruppene er med å påvirke hvorvidt en organisasjon er suksessfull ikke, og blir kalt for stakeholdere

(Freeman, 1984, s. 24). Interessenter kan kategoriseres i to grupper; primær -og sekundærinteressenter. Klubbens primærinteressenter kjennetegnes av at de er med å skape den økonomiske verdien til klubben, og har derfor en økonomisk interesse i selskapet. Dette kan for eksempel være ansatte, leverandører eller sponsorer. Sekundærinteressenter er interessenter som ikke er direkte involvert i den økonomiske verdiskapningen til klubben, men som likevel har en legitim interesse i hva selskapet foretar seg. Dette kan for eksempel være media eller staten. Til tross for at sekundærinteressentene ikke har en økonomisk interesse i selskapet, har de likevel en påvirkningskraft i organisasjonen. Dette kan for eksempel komme i form av at Staten gjør endringer i et lovverk som er aktuelt for organisasjonen og dermed utøver en påvirkningskraft (Freeman et al., 2018, s. 17).

Figur 2: Viser hvordan oppgavens tre intressentgrupperinger påvirker klubbene.

For å finne ut hvilke av interessentene som virkelig betyr noe for en gitt organisasjon (breddeidrettsklubbene for min del), introduserte Mitchell tilbake i 1997 et rammeverk bestående av tre egenskaper som kan identifiseres i en organisasjons interessenter, og som er med på å påvirke interessentenes påvirkningskraft. Disse kalte han for «*power*», «*legitimacy*» og «*urgency*» (Mitchell et al., 1997, s. 854). I denne oppgaven omtalt som makt, legitimitet og nødvendighet. Av disse tre begrepene er det særlig makt og legitimitet som er relevant for min oppgave. Makt dreier seg om hvor mye innflytelse en interessent har når det kommer til å tvinge viljen sin igjennom i det gitte forholdet mellom klubb og interessent (Mitchell et al., 1997, s. 854). I artikkelen til Mitchell beskrives det i tillegg tre ulike former for makt. Disse kalles for *coercive*, *utilitarian* og *normativ* makt. *Coercive* makt baserer seg på fysisk bruk av kraft, vold eller tvang. *Utilitarian* makt baserer seg på materielle eller finansielle ressurser, mens *normativ* makt dreier seg om symbolske ressurser (Mitchell et al., 1997, s. 865). Et godt eksempel fra idretten på bruk av makt, er hvordan idrettsanlegg finansieres gjennom spillemidler. Dette er en tilskuddsordning der klubber kan søke om midler fra overskuddet til Norsk tipping til bygging og rehabilitering av eksisterende idrettsanlegg. For å motta spillemidler er anleggene nødt til å oppfylle en rekke retningslinjer som har blitt satt av kulturdepartementet. Dette kan for eksempel være kravet om universell utforming. Det betyr at anlegget skal være utformet på en slik måte at anlegget skal, så langt det lar seg gjøre, uten behov for spesiell tilpasning eller en spesiell utforming, kunne brukes av alle (Kulturdepartement, 2021, s. 13). Legitimitet tar for seg hvilke rettigheter de har ovenfor organisasjonen eller om de har lovlige eller moralske krav overfor aktørene. (Mitchell et al., 1997, s. 854). Det siste kriteriet, nødvendighet, dreier seg om i hvor stor grad interessenten opplever kravene deres som tidskrisiske og kritiske (Mitchell et al., 1997, s. 854). Gjennom å se på hvor mye av de tre forskjellige egenskapene som finnes i en organisasjons interessent, kan en avgjøre hvor stor grad av påvirkningskraft interessenten har (Mitchell et al., 1997, s.854). Denne teorien gir innsikt i hvilke interessenter det er som er viktig for klubbene å samarbeide med.

3.2 Ny-institusjonell teori

I det følgende avsnittet vil jeg redegjøre for ny-institusjonell teori, men først vil jeg først forklare hva en institusjon er. Institusjoner blir av North (1990) omtalt som samfunnets spilleregler eller som menneskelige føringer som former menneskelige interaksjoner. Menneskelige interaksjoner, uavhengige om det er sosiale, politiske eller økonomiske, skjer som en konsekvens av institusjoner. Institusjonell endring former retningen samfunnet utvikler seg gjennom tid og er derfor nøkkelen til å forstå historiske endringer (North, 1990, s. 104). Denne teorien brukes til å kaste et lys over oppgavens tredje forskningsspørsmål; Hvordan klubbene påvirkes av sine partnere og hvordan de kan påvirke sine samarbeidspartnere i deres miljøarbeid.

3.2.1 Felt

Innenfor ny-institusjonell teori er det to begreper som er viktig: organisasjonsfelter og isomorfi. Innenfor ny-institusjonell teori omtales omgivelser som organisasjonsfelt. Et organisasjonsfelt kan bestå av organisasjoner som bytter varer, råvarer, kunnskap eller profesjonelle råd med hverandre (DiMaggio & Powell, 1983, s. 148). DiMaggio og Powell (1983) mener at den enkelte organisasjon blir påvirket av forandringer i strukturen i deres organisatoriske felt. Det fokuseres med andre ord mer på at en organisasjon ikke blir påvirket av direkte effekter fra andre organisasjoner, men heller av forandringer i deres eget organisasjonsfelt. Selve begrepet organisasjonsfelt medfører at alle organisasjoner har en tilhørighet til et felt. Samtidig som organisasjonene bidrar til å skape feltet, vil også organisasjonene bli påvirket av feltet i en kontinuerlig prosess. I den vestlige verden er det de mest dominerende institusjonene som offentlig forvaltning, markedet og private selskaper, som strukturerer de fleste organisasjonsfeltene (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 253). Ved å tilhøre disse feltene, vil organisasjonene få den legitimiteten de behøver, og dermed skaffe seg kompetent arbeidskraft og de ressursene som kreves for å overleve. Når de mindre mektige organisasjonene støtter seg på de større, bidrar dette til at de overlever, selv om dette

også fører til en avhengighet av den dominerende organisasjonen (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 253).

3.2.2 Isomorfisme

Som en konsekvens av at alle organisasjoner tilhører et eget felt, blir organisasjonene mer like hverandre. Dette er et fenomen som blir kalt for isomorfisme. DiMaggio og Powell (1987) mener det finnes tre forskjellige former for isomorfisme. Disse blir kalt for «*coercive isomorphism*», «*mimetic isomorphism*» og «*normative isomorphism*», som i denne oppgaven vil bli oversatt til «*tvunget isomorfisme*», «*imiterende isomorfisme*» og «*normativ isomorfisme*» (DiMaggio & Powell, 1983, s. 150). *Tvunget isomorfisme* er først og fremst et resultat av politisk påvirkning. Større organisasjoner innenfor et bestemt felt krever at de mindre og svakere organisasjonene innenfor det samme feltet skal tilpasse seg formelle og uformelle krav (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 254). Et godt eksempel på dette er når fylkeskommunen og kommunene velger å ikke prioritere spillemiddelsøknader til kunstgressbaner med gummigranulat og dermed tvinger klubbene til å prioritere annerledes. *Imiterende isomorfisme* går ut på at en organisasjon står ovenfor en utfordring de er usikre på hvordan de skal imøtekomme, og som et resultat av denne usikkerheten begynner å herme etter de større og mer suksessrike organisasjonene (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 254). *Normativ isomorfisme* er først og fremst et resultat av en økende profesjonalisering av det aktuelle feltet. Et godt eksempel på dette er at økende fokus på miljø -og bærekraftsproblematikk på idrettsutdanningen, samt et større fokus på dette fra media, vil føre til at dette blir en norm innenfor idrettsyrket (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 254).

3.2 Tverrsektorielle partnerskap

På bakgrunn av det forskerene Trendafilova (2014, s.10) og Clarke og Ordonez-Pounce (2017, s. 2) sin påstand om viktigheten av at organisasjoner inngår samarbeid med interessenter om miljøtiltak velger jeg å benytte meg av teorien om tverrsektorielle partnerskap. Partnerskap ble i 1991 definert av Waddock (1991) som et frivillig forsøk på samarbeid mellom organisasjoner fra to eller flere økonomiske sektorer, hvor de sammen

prøver å løse et felles problem (Waddock, 1991, s. 481). Det finnes mange årsaker til at en organisasjon skal inngå et partnerskap. En årsak er at organisasjoner inngår partnerskap når de trenger tilgang til egenskaper som ferdigheter, finansiell kapital, legitimitet eller markedsposisjon, forbedret strategisk posisjon, eller for å tiltrekke seg andre partnere. Stort sett kan årsaken til partnerskap knyttes opp mot ressursavhengighet eller makt, for å kunne håndtere usikkerhet i omgivelsene rundt organisasjonen. Dette kan være et resultat av konkurranse fra andre aktører, interessenter, globalisering, eller endringer innenfor teknologi, sosiale eller økonomiske forandringer, og for å få mer håndgripelige og spesifikke fordeler utover omdømme eller utvikling av godvilje. En annen grunn for å inngå partnerskap er for å få tilgang til ekspertise og ressurser som gir dem et konkurransefortrinn for å imøtekomme krav fra deres interessenter. Organisasjoner inngår samarbeid fordi de ser muligheter for å løse mulige problemer, samtidig som de forventer å få mer igjen for arbeidet som blir lagt ned enn dersom de arbeidet alene (Clarke & Ordonez-Ponce, 2020, s. 4).

Forskerne Selsky og Parker (2005) spiller videre på partnerbegrepet, og introduserte begrepet tverrsektorielle partnerskap tilbake i 2005 som blir definert «*samarbeidsordninger eller partnerskap mellom næringsliv, frivillige organisasjoner og eller myndigheter som blir utformet utelukkende for å ta opp sosiale problemer og saker som aktivt engasjerer partnere på en kontinuerlig basis* (Selsky & Parker, 2005, s. 850)». Etter hvert som samfunnet har blitt mer komplekst, har det blitt mer vanlig med tverrsektorielle partnerskap som setter søkelys på sosiale, økonomiske og miljøutfordringer. Tverrsektorielle partnerskap er vanlige når problemer blir for komplekse eller store for at en organisasjon kan håndtere dem alene (Clarke & MacDonald, 2019, s. 299, ; Gray & Stites, 2013, s. 17). Dette er problemer som for eksempel kan dreie seg om vannmangel, energimangel og arbeidsløshet som er for store samfunnsproblemer for en organisasjon å løse på egenhånd (Ordonez-Ponce, 2021, s. 4).

Det skilles i hovedsak mellom to forskjellige former for tverrsektorielle partnerskap, store og små. Store partnerskap har mange interessenter fra flere sektorer som det offentlige, private eller næringslivet, mens de små partnerskapene består kun av to til tre partnere fra enten to

eller tre forskjellige sektorer (Clarke & MacDonald, 2019, s. 299). Utfordringen når det kommer til store partnerskap er å sjonglere de forskjellige interessentene sine interesser. Alle er velkomne til å bidra for å nå det felles store målet. I kontrast til dette finner man de små partnerskapene, som velger ut sine partnere på grunnlag av hvordan de passer sammen. Den inkluderende fremgangsmåten gjennom slike partnerfelleskap pleier å gi tilgang til flere former for ressurser for eksempel gjennom kunnskap om temaet, finansiell støtte eller godvilje fra andre (Clarke & MacDonald, 2019, s. 299). En utfordring ved partnerfelleskap er at det er vanskelig å etablere et forhold til alle interessentene, og enda vanskeligere å vedlikeholde det. Årsaken til dette er at dersom man har et stort antall partnere, får man en tendens til å nedprioritere partnerens strategiske interesser for de større målene for partnerskapet. Dette skjer som et resultat av at partnerskapets strategiske interesser ikke blir forhandlet frem når en partner går inn i samarbeidet. Fordelen med de små partnerskapene er at organisasjonene forhandler frem deres strategiske interesser inn i vilkårene for samarbeidet, og slike forhandlinger er lettere når det bare to eller tre andre partnere og forholde seg til (Clarke & MacDonald, 2019, s. 299).

Når man skal se på hvor effektivt et tverrsektorielt partnerskap er, ser man på om partnerskapet klarer å møte både de sosiale målene bak partnerskapet og det strategiske målet til partnerne, samtidig som at samarbeidet foregår effektivt. Det er i hovedsak tre brede kategorier av resultater som blir diskutert når det kommer til resultat av partnerskap. Disse kalles for plan, prosess og partnerutfall. Planleggingsresultater kommer som et resultat av å arbeide med samarbeidets gitte mål. Dette kan i mitt tilfelle dreie seg om å redusere utslipp av karbon eller redusere utslipp av mikroplast fra kunstgressbaner. Prosessresultater kommer til syne i implementeringsfasen, dette kommer ofte til syne gjennom innovative løsninger, kollektiv læring som igjen er med på å skape en god implementeringsprosess. Partnerutfallet dreier seg om hvordan resultatene blir opplevd av samarbeidspartnerne, dette kan for eksempel føre til at man får et bedre rykte, reduserte kostnader og mer kunnskap om temaet (Clarke & MacDonald, 2019, s. 301).

Noe som kjennetegner tverrsektorielle samarbeid, er felles handling. Vanligvis blir målene i disse samarbeidene utviklet på en slik måte at de har en kortsiktig og langsiktig påvirkning på de offentlige politiske arenaene. I tillegg til dette er det vanligvis et krav om at alle partene bidrar med ressurser i samarbeidet. Dette kan for eksempel være finansielle, materielle, tid eller menneskelige ressurser. Som jeg tidligere var inne på så er disse samarbeidene frivillige. I dette så ligger det at partene samarbeider for å gjøre noe godt, samtidig som det også gagnar dem selv. Deltagelse og involvering skapes derfor fordi ulike organisasjoner og selskaper ser at de har en forpliktelse overfor partnerskapet, og at de på den måten kan bidra noe som fører til at det oppstår et felles sett med verdier mellom deltagerne (Waddock, 1991, s. 484).

Tverrfaglige sosiale partnerskap blir som tidligere nevnt formet mellom partnere fra forskjellige sektorer for å realisere både organisasjonens mål, større samfunns mål eller et gjensidig prioritert problem. I en artikkel av Kolk, Van Dolen og Vock (2010), beskriver de et fenomen som de kaller for «The Trickle effect» som i denne oppgaven vil bli oversatt til «spredningseffekten». Denne effekten forklarer hvordan disse målene kan dryppe nedover og påvirke de ulike aktørene og deres holdninger på innsiden av en organisasjon som deltar i partnerskapet (fra lederskapet til de ansatte) stige oppover (fra ansatte til lederskapet) eller flyte rundt (mellom partnerne) (Kolk et al., 2010, s. 2).

4. Forskningsmetode

Målet med dette kapitlet er å beskrive forskningen som har blitt utført i dette prosjektet, studiedesign og begrunne valg av metode. Deretter skal jeg beskrive hvordan utvalget har blitt rekruttert, studiets reliabilitet, validitet og etiske betraktninger før jeg til slutt går inn på hvordan forskningsdataen har blitt kodet og analysert.

Generelt sett kan en metode betraktes som en planmessig fremgangsmåte for å nå et bestemt mål. I vitenskapelig virksomhet er målet å bygge opp kunnskap om bestemte fenomener og utvikle en teoretisk forståelse av denne kunnskapen. I tråd med dette kan de vitenskapelige metodene i et bestemt fagområde betraktes som systematiske og planmessige fremgangsmåter for å etablere pålitelig kunnskap og holdbare teorier innenfor dette fagområdet. Metodene angir hvordan vi skal fremskaffe kunnskapen og utvikle teoriene, og hvordan vi skal sikre at kunnskapen og teoriene oppfyller kravene til vitenskapelig kvalitet og relevans på det aktuelle fagområdet (Grønmo, 2004, s. 27).

Innenfor vitenskapen skilles det mellom metode og metodologi. Selve begrepet metode dreier seg som jeg allerede har vært inne på til de ulike konkrete fremgangsmetodene for forskningsopplegg og gjennomføring av spesifikke vitenskapelige studier. Mens metodologi brukes om mer prinsipielle og fundamentale tenkemåter eller forståelsesformer. Enkelt forklart dreier metodologi seg om hvorfor jeg har benyttet meg av disse metodene (Mason & Mason, 2018, s. 33). Så vidt jeg vet finnes det lite forskning som tar for seg opplevelsen til breddeklubber i forbindelse med miljø -og bærekrafts problematikken og denne oppgaven kan derfor omtales som en eksplorativ studie. For å finne frem til dette valgte jeg å intervju daglige leder om hvordan deres opplevelse av miljø -og bærekrafts problematikken er

4.1 Forskningsfilosofi

Målet med denne studien er å oppnå en ny forståelse for hvordan norske breddeklubber opplever utfordringer rundt miljøet. I tillegg til dette ønsker jeg å få et bilde av hvordan de arbeider for å bli mer miljøvennlig. Siden jeg ønsket å finne ut hvordan de opplever dette arbeidet og ikke bare hva de gjør, ble det brukt en hermeneutisk tilnærming i denne oppgaven. Det finnes mange beskrivelser av den hermeneutiske tilnærmingen. I boken til Tove Thagaard (2018) omtaler hun den hermeneutiske tilnærmingen som en tilnærming som hjelper oss med å fortolke folks handlinger gjennom å sette søkelys på et dypere meningsinnhold enn det som er innlysende ved første øyekast (Thagaard, 2018, s. 37). Sigmund Grønmo har en ganske lik forklaring, han definerer hermeneutikk som fortolkningslære og mener at hermeneutiske analyser tar sikte på å forstå meningen med handlinger, sett i sammenheng med blant annet aktørens intensjoner (Grønmo, 2017, s. 393). Den hermeneutiske tilnærmingen legger med andre ord vekt på at det ikke eksisterer en faktisk sannhet, men at fenomener kan tolkes ulikt og på flere nivåer. Et annet grunnprinsipp i hermeneutikken er at mening kun forstås i den sammenhengen av det vi studerer (Thagaard, 2018, s. 37).

Tidligere i oppgaven presenterte jeg en problemstilling med tilhørende forsknings spørsmål. Det skilles i hovedsak mellom to forskjellige former for forskningstilnærminger når man skal svare på en problemstilling. Disse blir kalt for induktive og deduktive forskningstilnærminger (Grønmo, 2017, s. 52). Studier med hovedvekt på problemformulering og teoritesting blir kalt en deduktiv tilnærming og dreier seg om å dedusere eller avlede bestemte problemstillinger fra den teorien som skal testes. Studier med særlig vekt på fortolkning og teorigenerering bygger derimot på induktiv tilnærming, fordi de dreier seg om å indukere eller å skape en bestemt teoretisk forståelse ut fra de empiriske analysene som gjennomføres (Grønmo, 2017, s. 51). På grunn av at forskning kan være både utforskende og ta utgangspunkt i teori, så er det ikke hensiktsmessig å ta utgangspunkt i kun en av disse. I posisjonen mellom induktiv og deduktiv er det derfor blitt lagt en tredje tilnærming, som kalles for den abduktive tilnærmingen. Denne tilnærmingen dreier seg om å analysere data slik at vi kan utvikle teoretiske perspektiver, mens oppgavens teoretiske forankring gir innspill til hvordan jeg kan

utvikle en forståelse av dataene. En abduktiv tilnærming dreier seg med andre ord om at vi både utvikler teori på grunnlag av systematiske analyser, og at datamaterialet blir tolket i lys av eksisterende teori (Thagaard, 2018, s. 184). I denne oppgaven ble det benyttet en abduktiv tilnærming. Før jeg begynte med oppgaven satte jeg meg inn i teorier som la føringer for oppgaven og datainnsamlingen. Samtidig så er miljøarbeid i breddeidretten et område som det ikke er mye forsket på enda, noe som gjør den til en eksplorativ studie. Noe som innebar at det var viktig å være åpen for nye funn og synsvinkler som kunne oppstå gjennom datainnsamlingen, og som kunne hjelpe meg å svare på oppgavens hoved- og underproblemstillinger.

Kvalitativ forskning bygger på en del grunnleggende filosofiske antakelser eller forutsetninger. Virkeligheten blir sett på som noe komplekst, i stadig forandring og konstruert av de enkelte som er involvert i en forskningssituasjon. Forsker og forskningsdeltaker kan dermed oppfatte virkeligheten ulikt. At det eksisterer mange virkeligheter betyr også at forskningen kan gi oss noen svar, men ikke svaret. Den epistemologiske forutsetningen er at kunnskap blir konstruert i møtet mellom forskeren og forskningsdeltakerne. Det er avhengig av et nært forhold mellom forsker og forskningsdeltakerne, der jeg som forsker forsøke rå redusere avstanden mellom meg og deltaker. Det ontologiske og epistemologiske standpunktet i denne oppgaven blir dermed at virkeligheten og kunnskapen, er det som kommer frem i møtet mellom forskeren og de som deltar i studien (Thagaard, 2018, s. 25). Kvalitativ forskning krever systematikk og kreativitet. Evnen til å skape tillit, og etablere og vedlikeholde gode relasjoner er også av stor betydning for forskeren i slik forskning (Thagaard, 2018, s. 29). Kvalitative metoder er rettet mot at vi utvikler en forståelse av de fenomenene vi studerer. Noe som har ledet meg til å velge en kvalitativ tilnærming for denne oppgaven

4.2 Forskningsdesign og valg av metode

Gjennom denne studien valgte jeg å studere og hente mye informasjon fra et lite utvalg, og studien kan derfor kategoriseres som en kollektiv case-studie. En case-studie kan defineres

som «*intensive undersøkelser av et fåtall analyseenheter*» (Thagaard, 2018, s. 51).

Hovedpoenget med en kollektiv case-studier å samle inn mye informasjon om de enhetene eller casene som studien retter oppmerksomheten mot. Fremgangsmåten i en case-studie går ut på å rette analysen mot en eller flere enheter som representerer studiens caser. De enhetene slike studier retter oppmerksomheten mot, kan være person, grupper eller organisasjoner. Det som gjør det til en kollektiv case-studie er at den utforsker det samme fenomenet hos flere forskjellige organisasjoner (Thagaard, 2018, s. 51).

For å kunne få et innblikk i opplevelsene klubbene har av miljøarbeid, valgte jeg å benytte meg av intervju som metode. Det finnes mange forskjellige former for og beskrivelser av forskningsintervju. Det kvalitative forskningsintervjuet blir av Tove Thagaard (2018) beskrevet som en særlig velegnet metode for å få kjennskap til hvordan personer som intervjues opplever og forstår seg selv og deres omgivelser (Thagaard, 2018, s. 53). Olav Dalland (2015) beskriver at formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å ta tak i intervjupersonenes egen beskrivelse av en situasjon som vedkommende befinner seg i (Dalland, 2015, s. 153). Gjennom et intervju ønsker man å beskrive og forstå sentrale sider ved den situasjonen intervjupersonen befinner seg i, der målet er å forstå innholdet og meningen i det som blir sagt (Dalland, 2015, s. 155). Kvale og Brinkmann (2019) sin beskrivelse av kvalitative intervju går litt dypere og omtaler det som en utveksling av synspunkter mellom to personer om et tema som opptar dem begge, der temaet for intervjuet blir satt av forskeren på forhånd, som også kan følge opp spørsmål og svar underveis (Kvale et al., 2019, s. 22). Fordi jeg ønsket innsikt i hvordan enkeltpersoner oppfatter enkelte begivenheter, situasjoner eller fenomener i deres daglige arbeidsdag ble forskningsintervjuet en naturlig metode å ta i bruk for meg.

Som jeg tidligere var inne på, finnes det flere former for forskningsintervju. Forskjellene mellom intervjuene kommer som oftest til syne gjennom strukturen i intervjuet. Fordi jeg har valgt en hermeneutisk tilnærming i oppgaven falt det seg naturlig å benytte seg av semi-strukturerte intervju. Dette er en intervjuform som gir intervjuobjektet et godt spillerom til å

fortelle fritt om temaene som blir satt på forhånd av meg som forsker. Intervjuene foregikk både fysisk og digitalt og fungerte som en samtale mellom forsker og forskningsobjekt.

Det er flere styrker og svakheter ved det semi-strukturerte forskningsintervjuet. En svakhet ved det kvalitative forskningsintervjuet er at siden man har et så lite utvalg, kan det være vanskelig å generalisere det til en større populasjon. En fordel med det semi-strukturerte intervjuet er at det blir mulig å inkludere spørsmål om temaer som ikke er planlagt i forkant av intervjuet (Thagaard, 2018, s. 91). En mer uberegnelig side ved kvalitative forskningsintervjuet er at det stilles store krav til samspillet mellom intervjuperson og forsker. Dersom man mestrer dette samspillet på en god måte, kan man få produsert veldig bra data, men dersom dette samspillet fungerer dårlig, så kan det tenkes at dette vil gå ut over kvaliteten på datamaterialet. For å sikre at intervjuet var av god kvalitet var det viktig at spørsmålene som ble stilt var åpne spørsmål, og at de motiverte intervjupersonen til å svare konkret og gi utfyllende beskrivelser på de temaene som intervjuet handler om. Gjennom å stille oppfølgingsspørsmål kunne jeg motivere og få frem mer konkrete eller utdypende svar fra intervjupersonen om de forskjellige temaene om noe fremstod som uklart. (Thagaard, 2018, s. 96) Før intervjuene tok sted lagde jeg derfor en intervjuguide, hvor jeg satt opp de relevante temaene som jeg ville gå igjennom i løpet av intervjuet. Dette hjalp meg med å med å holde meg til temaene og sikre at intervjuene gikk i samme retning. Det er viktig at denne guiden er omfattende og spesifikk nok til at man får produsert data som er mest mulig relevant for studien (Grønmo, 2004, s. 161). Kvaliteten på intervjuene avhenger av hva slags svar respondentene bidrar med, samt hvordan kommunikasjonen mellom meg som forsker og respondenten foregår. Nye spørsmål utformes fortløpende ettersom hvordan jeg tolker svarene på tidligere spørsmål.

Som jeg tidligere var inne på ble halvparten av intervjuene foretatt digitalt. Dette skyldes Covid-19 pandemien som preget ladet på samme tidspunkt som intervjuene foregikk. Det er flere mulige ulemper ved å intervjuer eller via digitale hjelpemidler. Som Tjora (2021) skriver mister man muligheten til å tolke informantens sitt kroppsspråk, som for eksempel nikking

eller håndbevegelser, og at man dermed mister noe som et godt intervju er avhengig av (Tjora, 2021, s. 183). Likevel så foregikk samtlige av de digitale intervjuene med webkamera og man kan derfor anta at tapet av kroppsspråk ikke ble like gjeldende. En annen faktor som kunne påvirket intervjuene var teknologiske problemer. Før alle intervjuene ble båndopptaker testet, og før de digitale intervjuene ble også internettilkoblingen kontrollert. Det kan også tenkes at fordi Covid 19 har tvunget storsamfunnet til å ta i bruk digitale løsninger i større grad, var informantene mer komfortable med denne løsningen nå, enn det de tidligere ville ha vært.. Som tidligere nevnt benyttet jeg meg av en intervjuguide for å strukturere spørsmålene. Intervjuguiden startet med noen oppvarmingsspørsmål som siktet på å kartlegge hvem informanten er, deres rolle i klubben og litt om klubben de tilhører og deres tanker om miljøet. Spørsmålene i intervjuguiden ble utarbeidet i lys av teoriene som ble presentert tidligere kapittel. Disse spørsmålene dreier seg om hvilke miljøtiltak de har i klubben i dag, hvilke tiltak som planlegges og hvordan de evaluerer effekten av tiltakene deres. Spørsmålene angående tiltak hjelper meg å forstå hvordan klubbene prioriterer å arbeide med miljøet. Etter dette fulgte spørsmål som tok for seg samarbeidspartnere til klubben. Dette involverte hvem de anså som de viktigste samarbeidspartnerne, hvilke samarbeidspartnere de samarbeider mest og minst med, hvordan de blir påvirket og kan påvirke samarbeidspartnerne deres. De sistnevnte spørsmålene gir svar på hvordan klubber kan samarbeide med partnere for å løse problemer

4.3 Utvalg

Alle idrettslagene i Norge spiller en rolle i sitt lokalsamfunn, og har derfor også et ansvar overfor miljøet som de må forholde seg til. Utvalget i denne oppgaven består av daglige ledere fra forskjellige idrettslag rundt omkring i Norge. Fordi jeg ønsket å finne ut hvordan forholdene var på grasrota, så jeg bort fra de mest kjente eliteserierklubbene i Norge, da disse ofte er mer ressurssterke enn den gjennomsnittlige lokale idrettsklubben, og på mange måter kan omtales som toppen av isfjellet når det kommer til idrettsklubber i Norge. Den største delen av den organiserte idretten i Norge foregår i lokale breddeidrettslag og representerer på den måten den usynlige delen av isfjellet som utgjør den norske idretten. For å få løftet frem

gode miljøtiltak valgte jeg å sende henvendelse til blant annet Norges Fotballforbund og Norges idrettsforbund der jeg etterlyste aktuelle klubber som hadde utmerket seg på dette temaet tidligere. De tipset meg om noen klubber, i tillegg til at de sa at klubber som arrangerte EAT MOVE SLEEP-turneringer ofte utmerket seg som særlig samfunnsbevisste, og klubber med «orden i sakene på de fleste områder». De ba meg også om å sende en henvendelse til aktuell idrettskrets. I tillegg til dette tipset de meg om å kontakte idrettskretsene som samarbeider mye nærmere, og har en bedre kjennskap til klubbene. Det ble sendt ut forespørsel om å være med i oppgaven til 20 klubber, hvorav 6 av klubbene svarte. Det ble også sendt ut en oppfølgingse-post til klubbene som ikke svarte på henvendelsene for å prøve å få de til å stille. Tre av klubbene som gjennomførte intervjuene arrangerer EAT, MOVE, SLEEP turneringer og var blitt tipset om fra NFF, de tre siste klubbene var klubber som jeg kontaktet på eget initiativ og som svarte på henvendelsen jeg sendte ut. Gjennom å inkludere disse klubbene og ikke bare de «beste i klassen» får man et litt mer nyansert bilde av hvordan det faktisk blir jobbet med miljøet i breddeidretten. Klubbene som ble tatt med i prosjektet, ble plukket fra fem forskjellige kommuner. Dette var et valg som ble tatt med tanke på at samarbeidet mellom klubb og kommune kan variere stort fra klubb til klubb. De forskjellige klubbene var avhengig av forskjellige typer idrettsanlegg, noe som også kan forklare at klubbene har et ulikt syn på miljøet fordi en klubb uten kunstgressbaner med gummigranulat av naturlige årsaker ikke engasjerer seg i denne tematikken i like stor grad som en klubb som er avhengig av denne type anlegg. Intervjuene ble gjennomført i to omganger i tidsrommet 2-12 november og 24 januar -3 februar. Tre av intervjuene foregikk fysisk, mens resten foregikk digitalt via Zoom. Det at intervjuene foregikk digitalt opplevdes ikke som at det hadde noe å si for datamaterialet som ble produsert i forbindelse med oppgaven, det ga også mulighet til å intervju klubber fra andre landsdeler.

I et av intervjuene kom det frem en mulig årsaksforklaring til at så få klubber svarte på min henvendelse.

«Som vi starta med innledningsvis her, så er vi frivillige, vi må stjele arbeidsgivers tid hvis vi skal møte offentlige myndigheter eller noen andre på noe vis». (Klubb 5)

Mye av arbeidet i breddeidretten foregår som frivillighet på kveldstid og det er derfor naturlig å anta at en intervjuforespørsel ikke nødvendigvis er noe som blir prioritert i en ellers hektisk arbeidsdag blant mulige informanter i idrettslagene. Aksel Tjora(2021, s.158) skriver at datainnsamlingen kan avsluttes når man opplever metning i datamaterialet, med dette mener han at det ikke kommer frem nye momenter i intervjuene. Jeg valgte derfor å avslutte datainnsamlingen etter å ha utført seks intervjuer med daglige ledere i seks forskjellige klubber.

4.4 Transkribering, koding og analyse

Transkribering er en viktig del av analyseprosessen. Ved å lytte og skrive kommer det ned nye tanker. Ideer til koding dukker også ofte opp under transkripsjonen. Gjentakende ord og viktige setninger blir lett synlige, og situasjoner blir levende igjen. En annen fordel er at man blir veldig godt kjent med datamaterialet sitt (Nilssen, 2012, s. 47).. En negativ side ved transkribering er at en mengde informasjon går tapt i det man begynner å transkribere. Dette er fordi kroppsspråk og taleføring ikke umiddelbart lar seg transkribere, og for eksempel kan ironi være uforståelig når den opprinnelige intervjuinteraksjonen ikke er oppgitt (Brinkmann et al., 2012, s. 34). For å forhindre dette ble intervjuene forsøkt transkribert samme dagen. Under selve transkriberingen la jeg vekt på å gjengi språket mest mulig korrekt, likevel oppstod det situasjoner der informanten «sporet av litt» fra temaet, i disse situasjonene valgte jeg å ikke transkribere ordrett, men heller å oppsummere det litt.

I min oppgave valgte jeg å benytte meg av en tematisk analyse. Dette innebar at jeg så etter temaer i forskningsdataene. I denne forstand så er tema, en gruppering av data med fellestrekk. Etter dette delte jeg opp temaene i mer spesifikke underkoder, som vist frem i eksemplet under. Målet med denne formen for analyse er at disse temaene til sammen skal kunne svare på problemstillingene i oppgaven (Johannesen et al., 2020, s. 279). En tematisk analyse foregår over fire steg. Det første steget er forberedelsesfasen, i denne fasen handler det i hovedsak om å få en oversikt over datainnsamlingen. Steg to er kodefase, her handler det om å fremheve og sette ord på viktige poenger i dataen. I mitt tilfelle ble dette gjort ved å

markere viktige poenger i transkriberingsdokumentene. Den neste fasen er kategoriseringsfasen. I denne fasen kategoriserte jeg kodene mine inn temaer, mens den siste fasen, rapporteringsfasen blir presentert i det neste kapitlet.

Organisasjon	Struktur	Jeg er daglig leder, vi er en stor klubb, 3000 medlemmer og 8 idretter, vi slo sammen. Også har vi jo vokst veldig da, siden jeg var ca. Alene her, har vi nå 11-12 ansatte i
	Styring/governance	Ja, vi har i klubben så har vi meg som daglig leder, en idrettskoordinator, som skal
Interessenter	Medvirkning	Det er jo litt omstendlig å drive det sånn og mange er jo utålmodige i forhold til e
	Kommunikasjon	Det er jo litt omstendlig å drive det sånn og mange er jo utålmodige i forhold til e
	Interessenter og miljø	Helt fra dag 1 har jeg hatt styreprotokoller fra dag 1 som er publisert fra alle møte
	Makt/penger	Også er det jo spennende å høre hva NFF, tenker. De er jo stort sett motstander a
	Samarbeidspartnere	Men så har vi i forhold til tiltak også, det synes jeg er veldig bra da. Så har de si
Miljøet	Holdninger	Ja, det er jo ett virkemiddel for å få gummi inn på banen, det er jo ett økonomis
	Gummigranulat	Ja, men da først og fremst med det som går på økonomi da. Og ja, jeg synes det e
	Fremtidige miljøtiltak	Ja, det er jo det og det er jo tøft å drive idrettslag også..., det blir høyere og høyere
	Utfordringer	Jeg tenker bærums idrettsråd har en veldig sterk posisjon i bærumsidretten og de

Figur 3: Viser ett eksempel på kodene som ble brukt i oppgaven. Kolonnen til venstre er hovedtemaer, mens kolonnen i midten er undertemaer. Kolonnen til høyre viser sitater fra intervjuene

4.5 Validitet og reliabilitet

Reliabilitet og validitet er begreper som knyttes til forskningens kvalitet (Thagaard, 2018, s. 19). Reliabilitet gir et inntrykk om at forskningen er utført på en pålitelig og tillitsvekkende måte. Reliabiliteten er høy dersom undersøkelsesopplegget gir pålitelige data. Påliteligheten vises ved at det oppstår identiske data ved ulike innsamlinger av data om de samme fenomenene. Reliabiliteten blir lav dersom en stor del av variasjonene i materialet henger sammen med utformingen av undersøkelsesopplegget eller gjennomføringen av datainnsamlingen (Grønmo, 2017, s. 240). I en kvalitativ studie blir vurderingen av reliabilitet preget av at forskeren har en stor betydning for innsamlingen av data. Dette er fordi kvalitative studier bærer preg av at undersøkelsesopplegget blir utviklet under selve

datainnsamlingen, og er til dels avhengig av forskerens analyser og tolkninger av data som blir etter hvert blir samlet inn. Forskerens tolkninger er knyttet til den spesielle konteksten der datainnsamlingen foregår, og undersøkelsesopplegget blir tilpasset denne bestemte konteksten. I praksis er det derfor umulig å foreta innbyrdes uavhengig datainnsamlinger basert på nøyaktig samme undersøkelsesopplegg (Grønmo, 2017, s. 248). Deltakerne i undersøkelsen hadde rolle som daglig ledere i klubbene. Intervjuguiden ble bygd opp med i utgangspunkt i teoriene og tidligere forskning og kunnskap om idrett, miljø – og bærekraft, og alle spørsmålene i hovedtemaene ble stilt til de forskjellige deltakerne. Intervjuobjektene ble kontaktet via e-post. Fremgangsmåten har blitt tilstrekkelig detaljert slik at prosessen kan gjentas.

Validiteten til oppgaven knyttes til resultatene av forskningen og hvordan dataen blir tolket. Validitet dreier seg om datamaterialets gyldighet for de problemstillingene som skal belyses. Validiteten er høy dersom undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevante ovenfor problemstillingen. Validiteten er lav dersom undersøkelsesopplegget er lite treffende for problemstillingen, eller at vi med andre ord undersøker noe annet enn det problemstillingen faktisk tilsier (Grønmo, 2017, s. 241). Før intervjuene ble det utviklet en intervjuguide basert på tidligere relevant forskning. Gjennom å sette seg inn i temaene i intervjuguiden før intervjuene, får man en bedre grunnforståelse for temaene som intervjuet handler om, og det blir enklere å stille relevante oppfølgingsspørsmål under selve intervjuet. Fordi dette er en intervjuform som åpner for oppfølgingsspørsmål innebærer det at informantene ikke blir stilt identiske spørsmål og noen av informantene kan få spørsmål som ikke andre får. En konsekvens av dette kan være at det blir en skjevhet i datamaterialet som kan svekke validiteten. Min subjektive oppfatning og personlig mening om temaet kan også påvirke min tolkning av datamaterialet noe som må tas høyde for. Samtidig vil jeg også påpeke at dette er en naturlig konsekvens av å utføre kvalitative intervjuer. Mennesker har ulike oppfatninger og erfaringer som blir tatt med inn i intervjusituasjonen og man vil derfor også tolke informasjon ulikt (Kvale et al., 2019, s. 45). Noe som viste seg å være vanskelig under intervjuene var å avgrense intervjuene til å bare dreie seg om miljøet. Begrepene miljø

og bærekraftig utvikling er veldig omfattende begreper og kan, som tidligere nevnt dreie seg om vesentlig mer enn miljøet som denne oppgaven er avgrenset til. Flere av informantene hadde en tendens til å «spore av» fra oppgavens tema, og trekke frem poenger som omhandlet temaer som sirkulær økonomi og det sosiale miljøet innad i idrettslaget.

4.6 Ethiske betraktninger

I denne studien har jeg som forsker innhentet data gjennom kvalitative semi-strukturerte intervjuer. Gjennom å benytte meg av disse metodene får jeg forskningsdata som kan knyttes til personer som deltar i prosjektet. Når man skal behandle personlige opplysninger trekker Thagaard (2018) i boken sin frem noen særskilte etiske forholdsregler som man må ta stilling til. Disse går ut på at jeg som forsker skal arbeide med en grunnleggende respekt for menneskeverdet, og at jeg må respektere forskningsdeltakerens autonomi, integritet, frihet og medbestemmelse (Thagaard, 2018, s. 22). Ethiske betraktninger har hele tiden vært i en del av prosessen i denne oppgaven. Noe av det første jeg gjorde var å søke om godkjenning av Norsk senter for dataforskning (NSD). NSD er en organisasjon som vurderer prosjektene i forhold til forskningsetiske regler, og har flere retningslinjer som må følges. En av disse retningslinjene dreier seg om å lagre og oppbevare data, og jeg måtte derfor innhente godkjenning herfra, før jeg kunne gå i gang med datainnsamlingen. Oppgavens datagrunnlag ble lagret på en ekstern passordbeskyttet harddisk. Det var bare meg og veilederne mine som hadde tilgang til datamaterialet. Etter at oppgaven er ferdig skrevet vil alt datamateriell bli slettet. For å forhindre gjenkjennelse av oppgavens informanter anonymisert, der navnet på klubbene ble erstattet med klubb 1,2,3,4,5 og 6.

4.6.1 Informert samtykke

Et viktig etisk prinsipp innenfor kvalitative forskning er frivillig deltakelse. For å imøtekomme ble det sendt et skjema om informert samtykke til NSD sammen med informasjon om type data som kom til å bli samlet inn, og hvordan datamaterialet kom til å bli brukt og lagret. Formålet med et informert samtykke er å gi forskningsdeltakerne tilstrekkelig informasjon om forskningsfeltet, forskningens formål, hvem som har finansiert prosjektet,

hvem som får tilgang til informasjonen, hvordan resultatene er tenkt brukt, og om følgene av å delta i forskningsprosjektet. Dette er informasjon som skal gi deltakerne et vurderingsgrunnlag for om de ønsker å delta i forskningsprosjektet eller ikke. Her er det også viktig å påpeke at deltakelse i prosjektet er helt frivillig, til tross for informert samtykke og informantene kan til enhver tid trekke seg fra prosjektet. (Thagaard, 2018, s. 23). Alle informantene ble sendt en kopi av det informerte samtykket for underskriving. Alle deltakerne var også innforståtte med det informerte samtykket og ga godkjenning før de ble intervjuet.

4.6.2 Konfidensialitet

Et annet sentralt grunnprinsipp er kravet om konfidensialitet. Dette dreier seg om at forskeren skal behandle innsamlet informasjon om personlige forhold konfidensielt og fortrolig. (Thagaard, 2018, s. 24). For å sikre konfidensialiteten i denne oppgaven ble derfor personlige opplysninger anonymisert, mens oppgavens datamateriale ble lagret på en ekstern passordbeskyttet harddisk

5. Analyse og funn

I dette kapitlet vil resultatene som ble hentet inn gjennom datainnsamlingen presenteres og drøftet. I første delen av kapitlet blir det presentert en kartlegging av klubbene. I denne kartleggingen tar jeg for meg de forskjellige klubbene og plasserer de i bølgerammeverket til McCullogh (2016). Deretter tar jeg for meg klubbenes mer generelle holdninger til miljøet. Gjennom disse holdningene har det kommet frem tre problemområder som gjør det vanskelig for klubbene å være miljøvennlig. Disse tre problemområdene dreier seg om økonomi, funksjonalitet og prioritering av interne ressurser. Etter dette vil jeg gå presentere funnene og drøftingen rundt forskningsspørsmålene som ble presentert tidligere i oppgaven.

5.1 Hvordan opplever klubbene problematikken rundt miljø -og bærekraft?

Før man ser på opplevelsen til klubbene og hvordan de samarbeider med deres samarbeidspartnere er det viktig å få en forståelse for hvordan breddeklubbene forholder seg til miljøet. På denne måten kan en få en bedre forståelse av klubbens opplevelse av samarbeidet med interessentene deres. For å få en bedre forståelse av dette samarbeidet ønsker jeg først å kartlegge hvordan klubbene arbeider med miljøet i dag, noe som vil bidra med å få frem nyanser og ulikheter blant holdningene til klubbene. Med bakgrunn i bølgerammeverket til McCullogh (2016) kan man analysere miljøarbeidet til klubbene og på den måten sitte igjen med en forståelse for hvordan klubbene arbeider med miljøet og hvordan de evaluerer sitt eget arbeid. Deretter kan de plasseres inn i rammeverket til McCullogh (2016).

5.1.1 Bølge 1

Noe som kom tydelig frem i mine funn er at alle klubbene er bevisste på problematikken rundt miljø og bærekraft. Som McCullogh (2016) beskriver kommer den første bølgen ofte som et resultat av at det på generell basis er mye snakk om miljø og bærekraft i det lokale miljøet rundt klubbene. Samtlige av klubbene som ble intervjuet har iverksatt enkle, lett synlige tiltak som kan bidra til å minske presset fra samarbeidspartnere, som f.eks kildesortering.

«Også har vi gjort om i fjor hele søppelsystemet våres. Tidligere så var jo sånn... På stort sett alle idrettsanlegg så har man jo søppelkasser som står rundt hvor man kaster opp i alt fra plastflasker til bananskall og alt mulig, men nå har vi fått kildesortering rundt omkring på anlegget vårt da. Som gjør at vi kan bli litt bedre på det området da, selv om det fortsatt er mye som går rett i restavfall.» (Klubb 6)

Sitatet ovenfor viser et godt eksempel på et tiltak fra første bølge. Dette tiltaket bærer et tydelig preg av å være en lavhengende frukt som er enkel å innføre. Det er også et veldig synlig tiltak for samarbeidspartnerne. Det kan tenkes at tiltakene som har blitt igangsatt har en sammenheng med kunnskapen, erfaringen og de personlige verdiene til de ansatte i idrettsklubben. Det virker også som at klubbene fortløpende forsøker å holde seg oppdatert med nye tiltak som kan iverksettes inn i den daglige driften deres gjennom å for eksempel fase ut bruk av plast i matserveringen under turneringer. Samtlige av klubbene som ble intervjuet kan enten plasseres i Bølge, 1 eller sies å ha «kommet seg over» bølge 1 og beveget seg over mot bølge 2.

5.1.2 Bølge 2

Alle klubbene med unntak av en (Klubb 5) hadde egne fotballgrupper og har derfor blitt tilknyttet kunstgressbaner med gummigranulat. Som jeg tidligere har vært inne på er dette en gjenstand for debatt i idrettsnorge. Problematikken rundt gummigranulat er ikke noe som er nytt for klubbene og flere av klubbene har for eksempel tatt i bruk alternativer som Bioflex(en mindre plastikkholdig form for granulat) og iverksatt tiltak rundt banene som etablering av snødepoter, granulatfangere, og betongringer for å hindre at granulatet forsvinner ut av banen eller miljøvennlige varmelegger, samt installert LED-lys over anleggene deres. Flere av klubbene sier at dette har vært mulig på grunn av etablerte støtteordninger som de har med samarbeidspartnere som lokale banker og kommunene de tilhører. De fleste klubbene som ble intervjuet kan også sies å være på vei inn i bølge 2. Likevel er det en klubb som blir igjen i bølge 1. Denne klubben verken drifter eller besitter ett kunstgressanlegg, i tillegg til dette er

det den lokale kommunen som har hovedansvaret for å drifte hallene som klubben disponerer. Det kan derfor tenkes at overgangen til bølge 2 ikke har skjedd fordi det aldri har vært aktuelt for denne klubben å igangsette tiltakene som følger med bølge 2.

5.1.3 Bølge 3

Flere av klubbene som ble tatt med i undersøkelsen var som nevnt i metodekapittelet sertifiserte eat, move, sleep klubber. Dette er ikke en miljøsertifisering, men samtidig er dette en indikering på at klubben bevisst på deres rolle som oppdragere og samfunnsaktør. Klubb 1,2 og 4 viste også tegn til å drive en strategisk planlegging mot miljøproblemene da de allerede hadde byttet til LED lys i lyskastere, benyttet seg av biologisk drivstoff for å varme opp banene deres, både som ett resultat av at de ønsket å være mer miljøvennlig, men også fordi det er en aktiv kostnadsreduksjon, med tanke på dagens strøm -og drivstoffpriser.

5.2 Generelle holdninger og problemområder

Etter å ha intervjuet seks forskjellige klubber hovedsakelig fra Viken fylke, kommer det frem at samtlige av klubbene har et bevisst forhold til miljøproblemene til idretten noe som bekrefter det Trendafilova (2014, s. 10) sier om at idretten har blitt mer miljøbevisst.. Likevel vektlegges miljøproblemene forskjellig. Dette kan forklares ved at det er en sammenheng mellom hvilke idretter som blir utøvd i klubbene og hvor mye de vektlegger miljøproblemene til idretten. En slutning det er lett å ta er at en idrettsklubb uten tilknytting til kunstgressbaner med gummigranulat, er heller ikke spesielt opptatt av å forebygge granulatsvinn fra kunstgressbaner. Felles for alle klubbene er at de opplever problematikken rundt miljøet som viktig, men at det viktigste for klubbene er å kunne tilby ett godt aktivitetstilbud til sine medlemmer. Dette fører til at miljøet havner i andre rekke av prioriteringer hos klubbene. Sitat under oppsummerer på mange måter en holdning som går igjen i alle klubbene som har blitt intervjuet.

«Det er ikke det at vi ikke ønsker å være miljøvennlig, men man er avhengig av økonomisk støtte for å være det. Det er viktigere for oss å kjøpe fotballer til unga enn

å bygge ett snødepoter, men om vi får til begge deler så er jo det kjempebra.» (Klubb 1)

5.2.1 Breddeklubbens tre problemområder

Som nevnt i innledningen har jeg kommet frem til tre problemområder som klubbene møter når de står ovenfor miljøproblemer. Disse tre problemområdene stemmer godt overens med barrierene som ble presentert av forskerne Ross og Mercado (2020)

«Alt av miljøtiltak føler jeg at de er ganske gode på å ha støtteordninger på, også er vi ganske gode på å finne dem og utnytte dem. Men dette går jo på en jevnlig dialog, der man presenterer hva man har lyst til og finnes det en pott på det? Den økonomiske støtten er helt klart min driver for å drive mer miljøvennlig» (Klubb 1)

Dette sitatet tar oss til det første problemområdet. Det første problemområdet er en økonomisk spenning rundt kost og nytte for klubbene. Det kommer tydelig frem at kostnaden for å prioritere miljøvennlige alternativer ofte koster mer enn det smaker for breddeklubbene. Dette er et trekk som går igjen hos alle klubbene. Sitatene som ble presentert trekker også frem klubbens avhengighet av økonomisk støtte fra samarbeidspartnere. Denne spenningen bekrefter også forskningen til Ross og Mercado (2020, s.1) om økonomiske barrierer som forhindrer klubbene til å velge miljøvennlig. Flere av klubbene mener at de miljøvennlige alternativene på markedet er for kostbare, og at de blir sittende igjen med store økonomiske tap som et resultat av å ha valgt et miljøvennlig alternativ. Gjennom ett tett partnerskap med kommunen og det lokale næringslivet rundt klubben kan det søkes om økonomiske midler for å begrense det økonomiske tapet til klubbene. I tillegg til dette kan det lokale næringslivet sitte på mye kompetanse og kunnskap som kan hjelpe klubbene med å velge og installere miljøvennlige løsninger.

Det andre problemområdet dreier seg om bruk og funksjon. Det viser også at det ikke bare er økonomi som setter sperrer for miljøvennlige tiltak i idretten. Flere av klubbene trekker frem

at det per dags dato ikke finnes et realistisk miljøvennlig alternativ som leverer de samme spilleegenskapene som for eksempel gummigranulat.

«Det handler ikke så mye om en økonomisk beslutning for våres del, men mer om at dersom vi skal ha en fotballbane, så må vi kunne bruke den, både vinter og vår. Den må være spillbar og det er den ikke dersom vi bruker kork som er det mest brukte alternativet. Det bare flyter på toppen» (Klubb 6).

Dette problemområdet støttes opp av det Skille (2010, s.82) og Seippel (2020, s.233) sier om at det er aktiviteten som har første prioritet. Dette fører til at miljøtiltak som går ut over aktiviteten ikke vil bli prioritert, og eventuelt blir møtt med skepsis og misnøye. Dersom banen ikke tilfredsstillende funksjonelle kravene til aktiviteten som skal bli utført, vil det miljøvennlige alternativet heller ikke bli prioritert. I mine funn kom det frem at klubbene opplever dagens miljøvennlige alternativer som for dårlige egenskaper i forhold til de som allerede er blitt tatt i bruk.

Det siste problemområdet dreier seg om breddeklubbens avhengighet av frivilligheten. Idrettsklubben har ett formål som dreier seg om å organisere aktivitet for deres medlemmer. Til tross for dette har idretten tradisjonelt ofte blitt pålagt flere alternative funksjoner av kommunen som at idretten skal komme lokalsamfunnet til gode gjennom å skape et mer inkluderende samfunn og en bedre folkehelse. Likevel er ikke dette noe idrettene selv ønsker å forbedre, men er noe som kommer som en bivirkning av at aktiviteten blir gjennomført.

«Idretten her er jo foreløpig drevet av frivillighet. Vi har jo veldig mye av det. Bakken her (alpinbakke bak klubbhuset) blir jo ryddet på dugnad hver høst og da er det jo tyve-tredve foreldre som er med her og klipper busker og holder på. Istedenfor og for eksempel bruke maskiner da.» (Klubb 2)

«Du kan ikke være i full jobb også holde på med alt det her utenom. Da taper alle, egentlig. Så frivilligheten, det er en utdøende rase, jeg tror det at på sikt, så skal vi ikke gå over til kommunisme og at staten skal styre alt, det er ikke det jeg mener, men det må legges mere til rette, ikke bare festtaler om hva idretten og frivilligheten egentlig betyr for samfunnet, det er jo en verdiskapning som svært mange ikke forstår. Selv om man ikke kan slå i bordet med tall og summer, så er det fantastiske summer skapes over landet med frivilligheten, det er det. Det er kolossalt mange årssverk og det er jo forsket på og dokumentert også ganske kraftig.» (Klubb 5)

Alle klubbene som ble intervjuet i denne oppgaven er i stor grad avhengig av frivilligheten for å overleve. Ørnulf Seippel (2020) skriver i sin artikkel om hvordan idretten pålegges andre ikke-sportslige funksjoner, som å bedre folkehelse og integrering. Han beskriver videre hvordan klubbene er skeptiske og litt motvillige til å bli brukt som et politisk verktøy til å fremme saker og folkehelse (Seippel, 2020, s. 218). Det kan tenkes at dette kan føre til et økt frafall blant frivillighetsmassen til breddeklubbene dersom de presses til å utføre ikke-sportslige funksjoner. Noe som fører til at de sitter på begrenset med ressurser og at de ikke burde pålegges flere funksjoner enn det dem allerede utfyller. Det kan derfor antas at det kan gå utover klubbenes frivillighetsmasse dersom de pålegges et for stort ansvar for miljøet.

Disse tre problemområder kan brukes til å forstå klubbenes opplevelse av samarbeidet med deres partnere. De bekrefter også hvor viktig tverrsektorielle partnerskap er for at klubbene skal lykkes med miljø -og bærekrafts arbeidet deres. For at klubbene skal overleve er de avhengig av økonomisk støtte fra blant annet kommunen. Dette fører til at kommunen og andre samarbeidspartnere kan påvirke klubbene til å velge et miljøvennlig alternativ, gjennom å prioritere klubber som velger miljøvennlige løsninger til støtteordningene deres. Det andre problemområdet forklarer hvorfor klubbene stiller seg kritiske og ofte føler at de blir tvunget til å ta i bruk miljøvennlige alternativer som blir pålagt dem av samarbeidspartnerne. Det viktigste for dem er ikke å prioritere miljøet, men å opprettholde aktiviteten blant deres medlemsmasser, og tiltak som ikke imøtekommer dette vil bli møtt med skepsis av klubbene.

Den siste spenningen dreier seg om problematikken rundt at idretten er drevet av frivillighet. Flesteparten av de som stiller opp som frivillige for idrettslagene gjør dette fordi de ønsker å enten utøve eller å legge til rette for idrett. Dersom trenere skal pålegges å undervise barna om hvorfor barna bør kildesortere eller andre miljøtiltak, så kan vil dette gå utover selve idrettsaktiviteten som er hovedmotivasjonen blant de frivillige og at barna møter opp på idrettsaktiviteten. Tidligere i analysen har jeg gått inn på og forklart hvordan klubbene opplever og arbeider med miljøet. I den neste delen tar jeg for meg hvem klubbene kan samarbeide med og hvordan de samarbeider for å finne gode og miljøvennlige løsninger på problemer som klubbene møter innenfor de tre forskjellige problemområdene som ble presentert tidligere.

5.3 Hvem samarbeider klubben med og hvordan samarbeider dem om miljøet?

Med oppgavens første forskningsspørsmål ønsket jeg å kartlegge hvem klubbene samarbeider med og hvordan de samarbeider. For å forstå forholdet mellom klubbene og deres samarbeidspartnere valgte jeg å benytte meg av interessentteorien presentert i Mitchell (1997) og Powell og Dimaggio (1987) sin nyinstitusjonelle teori som ble presentert i teorikapittelet tidligere i oppgaven. Deretter vil jeg trekke inn noen eksempler på tverrsektorielle partnerskap som gir en forståelse for hvordan klubbene samarbeider med sine partnere for å gjøre idretten mer miljøvennlig.

Alle klubbene med unntak av én trekker frem kommunen som den mest sentrale samarbeidspartneren i forhold til miljøet og det er derfor naturlig at jeg tar for meg dette partnerskapet først. Videre vil klubbens øvrige samarbeidspartnere kategoriseres inn i to andre grupperinger, som blir kalt den organiserte idretten, som innebærer blant annet; Viken idrettskrets, Norges idrettsforbund, og div særforbund som ble omtalt i datainnsamlingen. Den siste grupperingen består av det lokale næringslivet rundt klubbene.

5.3.1 Kommunen

Før datainnsamlingen regnet jeg med at de fleste klubbene ville oppgi deres lokale kommune som en sentral samarbeidspartner. Dette er på bakgrunn av artikkelen til Seippel (2020) hvor

han beskriver kommunen som idrettsklubbens største samarbeidspartner (Seppel, 2020, s.213). Kommunen er en sentral aktør når det kommer til drift, bruk og vedlikehold av idrettsanlegg, i tillegg til fordeling av midler til nærmiljøtiltak og spillemidler. Noe som ifølge Mitchell (1997, s 865) sin teori betyr at kommunen sitter med mye makt og innflytelse ovenfor klubbene innenfor deres kommunegrense. Alle klubbene som ble intervjuet trakk frem kommunen som en viktig samarbeidspartner, likevel hadde de forskjellige klubbene ulike erfaringer med dette samarbeidet. Informantene fra Klubb 4 og 5 beskriver hvordan kommunen påvirker klubben i en mer miljøvennlig retning, samt hvordan samarbeidet mellom kommune og klubb ofte fungerer.

«Viktigste samarbeidspartner for våres del er nok kommunen. De aller fleste idrettsanleggene her er jo kommunalt eid, med noen unntak, vi eier en tennishall, men generelt sagt så er det kommunen som eier de fleste haller, baner, gymsaler, og det vi har i kommunen» (Klubb 5).

Flere av klubbene trekker også frem at de får tilgang til baner og haller, økonomisk støtte i tillegg til at de får tilgang til kompetent kunnskap og arbeidskraft gjennom samarbeidet med kommunen. Dette gjør at man kan beskrive kommunen som en mektig organisasjon på idrettsfeltet i forholdet mellom kommune og klubb, der klubben er avhengig av kommunen for å overleve (Eriksson-Zetterquist et al., 2014, s. 253). Til tross for at alle klubbene trekker frem samarbeidet med kommunen som viktig, virker samarbeidsforholdet mellom klubb og kommune ut til å variere mye fra sted til sted. Gjennomgående for dette samarbeidet er at klubben har ansvaret for aktiviteten som foregår, mens kommunen skal ha ansvaret for anlegget og bruken av dette. To av klubbene som ble intervjuet kom fra den samme kommunen. Her beskriver informantene hvordan kommunen i større grad har gitt klubbene ansvaret for å drifte å vedlikeholde idrettsanleggene.

«Kommunen har en modell som er veldig annerledes enn veldig mange andre kommuner. Her er det idrettslagene som liksom bærer hele prosjektet også støtter kommuner med penger og hjelper til med deler av prosessen» (Klubb 1).

«Det er kommunen som er grunneier, også drifter vi anleggene for kommunen og da er det jo viktig at vi følger de reglene som blir satt da og kommunen har jo satt dette med miljø og bærekraft veldig høyt på agendaen.» (Klubb 2)

«Kommunen har blant annet innført en støtteordning i form av drifttilskudd på alle baner i kommunen, fordi banene blir driftet av klubbene selv. I løpet av våren kommer de på kontroll for kontrollere om de vinteråpne banene ser ut som de skal og dersom de ikke gjør det så blir det holdt tilbake en del penger om klubbene ikke møter kravene» (Klubb 1).

Representantene fra disse klubbene mener at dette fører til at idrettslagene får mer eierskap til prosjektene og anleggene sine og vedlikeholdet av disse. I tillegg til at det gir de aktuelle kommunene mulighet til å sanksjonere klubbene dersom de ikke drifter banene sine slik kommunen ønsker. Disse sitatene støtter opp under teorien til Dimaggio og Powell (1987, s. 148) om hvordan organisasjoner innenfor et felt påvirker klubben til å ligne mer på hverandre.

Forholdene i Klubb 6 og Klubb 3 skiller seg klart ut fra resten. I intervjuet med disse klubbene kommer det frem at samarbeidet med kommunen er viktig i og med at de leier banene fra dem, men at samarbeidet med kommunen utover det fremstår som utfordrende da kommunen legger mye føringer for hvordan de skal benyttes seg av banen.

«Kommunen eier jo banene våres og vi leier av dem og er derfor veldig viktig for oss, men så synes jeg kommunen gjør lite for å hjelpe oss med de utfordringene som vi har, både på miljø, men også andre ting. De er rett og slett litt fraværende.» (Klubb 6)

«Det er ikke noe nært, det burde vært tettere» (Klubb 3).

Dette betyr at forholdet til mellom klubb og kommunen varierer fra sted til sted. Med bakgrunn i teorien om ny institusjonalisme av DiMaggio og Powell (1987, s.148) kan man også se på idretten i de forskjellige idrettslagenes kommune som et felt. I alle disse feltene er den lokale kommunen som en mektig organisasjon, men den lokale kommunen sine mål og handlingsmetoder varierer fra sted til sted, noe som igjen forklarer hvorfor klubbene har et ulikt forhold og samarbeid med sine kommuner.

De to klubbene som mente de samarbeidet lite med deres lokale kommune, uttrykte videre et ønske om å samarbeide tettere med deres lokale kommune. Dette kan forklares ved hjelp av teorien om tverrsektorielle partnerskap. Forskerne Clarke og Ordonez-Pounce (2020) skriver at en hovedårsakene til å inngå et partnerskap er å få tilgang til hverandres ressurser, som for eksempel finansiell kapital, legitimitet eller kunnskap (Clarke & Ordonez-Pounce 2020, s. 4). Ulikhetene i forholdet mellom kommune og klubb fremstår som et resultat av ressursene som kommunen har tilgang til. De ulike klubbene som ble intervjuet i oppgaven kommer for det meste fra forskjellige kommuner med ulik tilgang til ressurser enten det dreier seg om menneskelige ressurser, materielle ressurser i form av baner eller økonomiske ressurser. Det kan tenkes at en mulig forklaring på hvorfor Klubb 3 ikke opplever noe spesielt samarbeid kan være at deres kommune ikke har den samme eierskapsmodellen som resten av klubbene i oppgaven, uten at dette kommer tydelig frem i datamaterialet. Klubb 6 er den eneste klubben i oppgaven som ligger i Oslo, en mulig årsak til at de opplever et dårlig samarbeid med sin kommune kan være at de er en del av et større tverrsektorielt partnerskap. Noe som bekrefter det Clarke og Macdonald (2019) skriver om at utfordring ved større partnerfelleskap er at partenes strategiske interesser blir nedprioritert for å nå de større målene (Clarke & Macdonald, 2019, s.299) Det kan derfor tenkes at klubb 6 som del av et stort partnerfelleskap dermed ikke blir «sett» av deres kommune i like stor grad som resten av klubbene i oppgaven.

5.3.2 Den organiserte idretten

Et annet partnerskap som ble løftet frem på godt og vondt er partnerskapet mellom den organiserte idretten og klubbene. Tidligere kom det frem at alle klubbene ser på kommunen som en sentral samarbeidspartner, med unntak av en. Seippel (2020) trakk i tillegg til kommunen også frem idrettsorganisasjonene som en viktig samarbeidspartner for idretten (Seippel, 2020, s.212), og jeg regnet derfor med at det ville være et tett samarbeid mellom klubbene og særforbundene. Likevel er det bare to av klubbene som trekker frem idrettsorganisasjoner som viktige samarbeidspartnere. Denne klubben kommer fra Nord-Norge og er en del av en kommune med 19 andre idrettslag, der de er den desidert største klubben.

Norges fotballforbund bidrar jo mye sentralt. Både med midler, i form av varer og i form av sunne varer som vi selger videre (Klubb 3).

En mulig forklaring på at de har et tettere samarbeid med Norges fotballforbund er at det er lettere for en klubb å bli sett av de «høyere oppe» i ett område med en lav klubbtetthet. Den andre klubben som har et nært forhold til den organiserte idretten i form av Norges fotballforbund og deres idrettskrets er Klubb 4. Dette er bemerkelsesverdig med tanke på at flere av de andre klubbene befinner seg i samme krets opplever den som fraværende. De to følgende sitatene beskriver tydelige forskjeller klubbenes samarbeid med den organiserte idretten.

«Det er rett og slett litt stor avstand. Ofte når du hører fra NIF, så er det liksom at du ser Idrettspresidenten på en nyhetssending på TV, det er ikke noe sånn, for eksempel under koronapandemien da, det var ingen som i løpet av den perioden, da man kunne tenkt seg å fått en mail fra NIF hvor de for eksempel spurte hvordan det egentlig går der ute da. Så jeg kunne egentlig tenkt meg ett litt tettere samarbeid med NIF. Særidrettene og egentlig kretsen. Sånn som Viken.. Vi var jo Akershus idrettskrets,

men nå er vi jo Viken idrettskrets. Som favner svenskegrensa på den ene siden og helt opp til Hardanger på den andre siden. Så ser vi jo det at de prøver jo å tilrettelegge og legge kurs og sånne ting, sånn at alle skal kunne delta, men det legges veldig lite til Asker og Bærum, og vi er jo en ganske stor del av Viken» (Klubb 2)

«Med Akershus fotballkrets så har vi samarbeid på både det fotballfaglige og gjennomføringen av Cuper. Det sitter ikke sterk kompetanse på anleggssiden i fotballkretsen, da må du gå til, NIF tenker jeg. Eller fotballkretsen sentralt (NFF). De har fått meg med i en mentorgruppe nå i forhold til hvordan man skal bygge fotballbaner nå og hvordan man skal drifte dem» (Klubb 4)

Med bakgrunn i teorien til Clark og Macdonald (2019, s. 301) kan det tenkes at dette forholdet og favoriseringene er et resultat av at informanten sitter i mentorgruppen som blir beskrevet i det ene sitatet og derfor opplever at han en tettere kontakt med kretsen og forbund enn det øvrige klubber i kretsen har. Dette partnerskapet virker å være mindre motivert av tilgang til materielle ressurser, men heller gi tilgang til andre ressurser som kunnskap og menneskelige ressurser. Noe som igjen fører til at den organiserte idretten har en større interesse av å samarbeide med denne klubben.

5.3.3 Det lokale næringslivet

Før datainnsamlingen ble det forventet at samarbeidspartnere fra det lokale næringslivet ville bli trukket frem i større grad enn de ble. Av de tre gruppene med samarbeidspartnere som har blitt presentert i denne oppgaven er det det lokale næringslivet som virker å bli minst prioritert av breddeklubbene.

«Vi jobber tett med noen anleggsgartnere, noen som driver med elektrikerfirma noen som driver innenfor rørleggerbransjen som vi jobber tett med. Som også er medlemmer i klubben her hos oss da. Mens det å få utenforstående aktører inn her da,

som ikke har noen tilhørighet hverken til plassen her eller klubben det er vanskelig».
(Klubb 2)

«Vi prøver jo å ha forhold til det lokale næringslivet, vi har en del sånne mindre sponsorer, men fokuset vårt er ikke på marked og store samarbeidsavtaler som forplikter tid i klubben. Vi er opptatt av å drive idrett og stort sett klarer vi det uten å være avhengig av store sponsorer. Vi klarer oss ganske bra sjøl med støtte fra kommunen og de tilskuddene vi får der og det unga betaler for å spille og det vi får inn på cuper og arrangementer». (Klubb 1)

«Vi har en del type lokale aktører, litt sponsorer liksom. Det er ikke like lett i dag for et idrettslag som ikke er av typen eliteserielag å få de store sponsorinntekter. Så ofte så går jo sponsoravtalene våres på utføring av gratis jobb istedetfor at vi får penger».
(Klubb 2)

Sitatene ovenfor oppsummerer forholdet de fleste klubbene har til sitt eget lokale næringsliv. Det kan beskrives som et forhold som i stor grad lener seg på frivillighet og utføring av tjenester fremfor økonomisk støtte. Det lokale næringslivet er likevel vanskelig å generalisere, fordi denne gruppen er den som varierer mest fra sted til sted. Som man kan se på sitatene ovenfor er det sjelden de har et samarbeid med noen fra det lokale næringslivet som strekker seg lenger enn å tilby en liten form for økonomisk støtte eller tjenester. En annen trend som går igjen, er at representanter fra det lokale næringslivet ofte er indirekte involvert i idrettsklubben gjennom sitt privatliv. Mye av det lokale næringslivet er derfor ofte involvert i klubben gjennom et privat medlemskap, i form av å være foreldre for barn i klubben eller at de selv er utøver, og dermed bidrar til klubben med deres kompetanse gjennom for eksempel dugnadsarbeid, eller ett lite økonomisk beløp i bytte mot for eksempel en logo på drakten til klubben.

5.3.4 Hvordan samarbeider de om miljøet?

Som Clarke & MacDonald (2019, s.299) skriver finnes det både store og små former for tverrsektorielle partnerskap. Gjennom intervjuene kommer det også frem flere gode eksempler på større tverrsektorielle partnerskap. I beskrivelsen av samarbeidspartnerne tidligere kom det frem hvordan klubbene danner små partnerskap med enkelt partnere. I det følgende vil det bli presentert eksempler på større partnerskap. I disse sitatene ser man tydelig hvordan kommunen og det lokale næringslivet kan inngår partnerskap for å skape et miljøvennlig tilbud for lokalområdet.

Nå har vi et sånt kjøre-stopp prosjekt sammen med kommunen og Ruter.. «Jeg har irritert meg en del over Stabæk nede i gata her da, de kjører ungene fra døra hjemme til akademiet og tilbake en og en på en, hvor miljøvennlig er det liksom? Jeg snudde det litt rundt og sender heller treneren til unga i SFO-tiden. Da slipper foreldra å kjøre ungene, skolen betaler ikke noe for det og vi får et tilskudd fra kommunen for å gjøre det.» (Klubb 1)

Flere av klubbene trekker også deres deltakelse i et kunstgressprosjekt som heter KG2021. Dette prosjektet er et godt eksempel på et stort tverrsektorielt partnerskap. Prosjektet dreier seg om å skape et samarbeid mellom fylkeskommuner, kommuner, idrettslag, industrielle aktører og forskningsmiljø som bidrar med nye og bærekraftige konsepter for planlegging, bygging og drift av kunstgressbaner. Deltakelsen til klubbene i dette prosjektet er et godt eksempel på et tverrsektorielt partnerskap. Der flere parter fra forskjellige sektorer i samfunnet møtes for å sammen finne og teste gode alternativer til gummigranulat.

Vi er også med på et prosjekt(KG2021) som skal ta for seg gode løsninger på kunstgressbaner uten fyll, så da anla vi en bane, så det er en bane som er helt uten gummiinnfyll og dempinga ligger i konstruksjonen av kunstgressfibrene du har, krølla fibre nederst også stive strå, så du har liksom dempinga i krølla fibrene. (Klubb 1)

Clarke og Macdonald (2019, s. 299) skriver at partnere i tverrsektorielle får tilgang til kunnskap, økonomisk midler og godvilje fra de øvrige samarbeidspartnerne i prosjektet. Dette bekreftes senere i det samme intervjuet når den aktuelle klubben trekker frem de frem at de gjennom deltakelsen i dette prosjektet fikk tilgang til et kommuneareal de kan bruke som snødepot fordi banen de tidligere hadde benyttet til dette nå var den samme som ble brukt i KG2021 prosjektet.

5.4 Hvordan påvirkes klubbene av sine partnere og hvordan påvirker de sine partners miljøtiltak?

For å svare på oppgavens andre forskningsspørsmål vil jeg først vil jeg ta for meg hvordan klubbene påvirkes av sine partnere, før jeg går nærmere inn på hvordan de kan påvirke partnerne deres.

5.4.1 Hvordan påvirkes klubbene av sine partnere?

Med bakgrunn i intressenteorien til Mitchell (1997) antok jeg at påvirkningskraften som de forskjellige interessentene har på klubbene ville variere ut ifra hvilke egenskaper av de besitter. Av klubbene som ble intervjuet hadde fem av seks aktive fotballgrupper og tilhørende kunstgressbane med granulat. Et godt eksempel på bruk av makt kommer frem i intervjuet med Lommedalen (Mitchell et al., 1997, s. 857) fra kommunen og fylket sin side for å få klubbene til å gå bort fra gummigranulat på kunstgressbanene deres.

Det er jo noen kommuner og fylker rundt omkring som har lagt ned et totalforbud mot fotballbaner med gummigranulat. De vil ikke bli prioritert av kommunen sin for å få spillemidler (Klubb 2).

Gjennom å fjerne den økonomiske støtten som klubben er avhengig av for å enten kunne bygge eller rehabilitere kunstgressbaner med gummigranulat, tvinger kommunen klubben til å prioritere ett miljøvennlige alternativ, til tross for at det mest sannsynlig går utover den

idrettslige aktiviteten. Et godt eksempel på bruk av «utillitarien» makt (Mitchel 1997, s.857) kommer frem når samarbeidspartnere «dulter» klubben til å velge miljøvennlige løsninger gjennom økonomiske støtteordninger. Dersom klubbene søker midler gjennom disse støtteordningene, blir de pålagt å følge en del retningslinjer for å få tilgang til midlene. Dersom de ikke imøtekommer retningslinjene til disse ordningene, så kan de komme med sanksjoner til klubbene.

«Ja, men da først og fremst med det som går på økonomi da. Og ja, jeg synes det er helt riktig, de har potter som man kan søke på i forhold til ENØK-tiltak. Ikke sant, jeg bytta ut varmeanlegget her i fjor, da fikk jeg dekka 300 000 til det og det kosta 400 000, det synes jeg er bra. Jeg var inne på det med driftsstøtte til kunstgressbanene i stad, vi fikk i forbindelse med den lille kunstgressbanen på utsiden. Det brukte vi som er snødepot på vintern, vi la snøen der på vintern, og da den smelta så blåste vi det inn på banen igjen». (Klubb 1)

I tillegg til økonomisk støtte er det også flere andre klubber som trekker frem støtte i form av kunnskap. I flere av idrettsklubbene som ble intervjuet står frivilligheten sterkt og er ofte helt avgjørende for at klubbene skal gå rundt. Likevel trekker noen av idrettsklubbene frem at frivillighet foregår utenfor arbeidstiden til klubbens medlemmer, samtidig som det varierer hvilken kompetanse de sitter med. Det kan derfor tenkes at det varierer mye fra sted til sted hvor stort utbytte idrettsklubbene har av frivilligheten deres. Tidligere i oppgaven trakk jeg frem dette som en svakhet ved idretten fordi at det til tross for vilje til å tenke miljøvennlig ikke alltid finnes ressurser eller kompetanse til å gjennomføre tiltakene, og at man derfor ikke kan forvente for mye idrettsklubbene (Iversen et al., 2021, s. 61). I sitatet nedenfor kommer det derimot frem at idrettsklubben får tilgang til mye kompetanse på tvers av sektorer gjennom frivilligheten.

«Også er det styret man har i idrettslaget, i Nes Arena har vi jo eget styre, er satt sammen av mennesker med bakgrunn fra teknologi, advokater, regnskapsfolk, mye

flinke folk som vet opp-ned på ting. Da kan man bygge strategier, du kan påse at økonomien er i orden, så det å ha et solid, tverrfaglig styre med folk som kan elektro eller andre ting, som kan løse ting sammen, istedenfor å måtte leie inn konsulenter. Da kan man bruke den interne kompetansen først» (Klubb 4)

«I anleggsgruppene sitter det mye folk med mye bra bakgrunn altså. De er gode. Man kan ringe Viken fylkeskommune og snakke med dem. Det er flinke folk i forhold til anleggssiden der. Som jeg kjenner, og kommuniserer med der. Også må man ta med kommuneadministrasjonen.. eller idrettsadministrasjonen i kommunen og politikerne. Hver gang vi treffer dem så snakker vi med dem. I tillegg til idrettsrådene. Det er viktig å ta med seg alle elementene her og spille dem i riktig retning, snakke med dem». (Klubb 4)

I det andre sitat trekker den samme klubben frem gode erfaringer med frivilligheten og hvor viktig kunnskap er som ressurs, samt hvordan de fikk tilgang til dette gjennom å samarbeide med deres samarbeidspartnere. For å imøtekomme lite kompetanse og kunnskap om miljøtiltak innad i klubben beskrives det hvordan de gjennom å samarbeide med samarbeidspartnerne som den organiserte idretten eller kommunen likevel får tilgang til kunnskap for å gjennomføre miljøtiltak. Dette bekrefter også viktigheten av at klubben samarbeider med sine intressenter og miljøtiltak (Trendafilova et al., 2014, s. 10).

Flere av klubbene beskriver også viser tydelig frem hvordan de har blitt påvirket av for eksempel kommunen sine holdninger. Dette bekrefter spredningseffekten innad i partnerskapene som ble omtalt av Kolk et al. (2010). Denne effekten beskriver hvordan mål og holdninger kan spre seg innad i et partnerskap og dermed påvirke de ulike aktørene og holdningene deres innad i organisasjon som deltar i partnerskapet spres seg oppover eller spre seg mellom partnerne

«Kommunen drar i den retningen hele tiden. Men vi vil jo det også. Vi står opp hver morgen og tenker på det grønne skiftet.» (Klubb 4)

Bare en av klubbene som ble intervjuet mener at det lokale næringslivet påvirker dem når det kommer til å tenke på miljøet. Etter å ha blitt spurt om hvilke samarbeidspartnere det er viktigst å samarbeide beskriver den ene informanten en treenighet som består av det lokale næringslivet, sponsorer og kommunen. Denne treenigheten bidrar sammen til at de som idrettsklubb får muligheten til å bruke de best løsningene på lengere sikt.

«Øverst så er det jo kommunen, også er det viktig med gode, solide sponsorer. Generalsponsoren våres stiller opp og støtter oss i tykt og tynt. Også er det viktig å få med seg næringslivet også, ha gode diskusjoner med for eksempel Akershus energi.» (Klubb 4)

Som jeg tidligere har vært inne på virker hvordan klubbene blir preget av det lokale næringslivet å variere mye fra sted til sted, noe som også er naturlig fordi det lokale næringslivet varierer fra sted til sted. I sitatene ovenfor trekkes det frem to ulike aktører fra det lokalt næringsliv som begge bidrar til klubben. Klubben som samarbeider med Akershus Energi beskriver at de har mange gode diskusjoner med Akershus energi og på den måten fått tilgang til kunnskapsressurser som beskrevet av Clarke og Macdonald (2019, s.299). På bakgrunn av spredningseffekten som ble presentert av Kolk et al. (2010) kan det tenkes at Akershus Energi som representant for det lokale næringslivet på bakgrunn av å være et stort strømselskap har ett større søkelys på å ha en miljøvennlig profil, enn det de andre klubbenes samarbeidspartnerne innenfor det lokale næringslivet har. Det kan derfor tenkes at de har en større interesse av at klubben skal være miljøvennlig og dermed påvirker klubben til å prioritere miljøet i større grad i sitt arbeid enn det andre klubber opplever fra sitt lokale næringsliv.

Etter å ha blitt spurt om hvilke miljøtiltak som var igangsatt hos de forskjellige klubbene trakk alle frem at de hadde begynt med ulike former for kildesortering, panteordninger og plastreducerende tiltak. At de forskjellige klubbene har satt i gang med de samme tiltakene kan forklares som en form for imiterende isomorfisme (Dimaggio & Powell, 1987, s. 150). Usikkerheten som oppstår når man står ovenfor miljøproblematikken gjør det lett å se til andres etablerte ordninger for å så iverksette de samme tiltakene hos sin egen klubb. Normative isomorfisme (Dimaggio & Powell, 1987, s.150) kommer til syne til tross for at få av de som ble intervjuet hadde idrettslig utdanning, så trekker flere frem av at de etter å ha blitt med i idretten har deltatt på kurs, seminarer og lignende i regi av blant annet Norges idrettsforbund. Samtlige av klubbene som jeg har snakket med har stilt seg kritiske eller motvillige til å gå bort fra kunstgressbaner med gummigranulat som innfyll. Tidligere i oppgaven trakk jeg frem hvordan Viken Fylkeskommune i praksis slutter å finansiere kunstgressbaner med gummigranulat. Dette tvinger i praksis klubbene til å gå over til i gummigranulat. På bakgrunn i Dimaggio og Powell (1987, s.150) kan man tenke seg at klubbene blir utsatt for tvunget isomorfisme av fylkeskommunen å få klubbene til å legge om til ett mer miljøvennlig alternativ.

«Ja, vi blir jo påvirket i den grad at det legges noen føringer på en måte, hva kan vi gjøre innenfor våres rammer da. Der er det jo veldig mange føringer fra de på. Det går jo til syvende og sist utover våres pengesekk, når de på en måte legger føringer, men ikke noe økonomi i det. Jeg tror jeg kan snakke for veldig mange fotballklubber i Oslo. Det er ikke sånn at vi lever fett i idrettsklubbene for å si det sånn. Så det er jo på en måte, til syvende og sist så går det utover tilbudet til barn og unge når vi på en måte får sånne føringer og ikke noe støtte til å i møtekomme dette i det hele tatt.»
(Kubb 6)

I sitatet ovenfor beskriver klubb 6 hvordan kommunen påvirker klubben gjennom å legge føringer for hvordan deres kunstgressbaner skal benyttes. De opplever lite bidrag og engasjement fra kommunen når det kommer til miljøtiltak. I tillegg til dette trekker de frem at

føringene som blir lagt av kommunen spiser av deres økonomi, noe som til slutt går utover tilbudet som de kan tilby deres medlemmer. Det kan tenkes at opplevelsen til Klubb 6 av samarbeidet med kommunen hadde vært annerledes dersom kommunen hadde gjort det enklere for klubben å imøtekomme føringene de blir pålagt gjennom for eksempel økonomiske støtteordninger.

5.4.2 Hvordan påvirker klubbene deres samarbeidspartnere?

Med bakgrunn i inntressentteorien som ble presentert tidligere kan klubbene anses som en samarbeidspartner som besitter mye legitimitet (Mitchell. Et al, s 1997, s 854) ovenfor kommunen. Flere av klubbene sier at de arbeider for å skape mer idrettslig aktivitet, en bivirkning av denne idrettslige aktiviteten er som tidligere nevnt at den kan føre til en bedre folkehelse og integrering i den aktuelle kommunen, dette gir klubben mer legitimitet ovenfor deres lokale kommune på bakgrunn av at de har felles interesser. Flere av klubbene trekker også frem at de har en mulighet til å påvirke kommunen gjennom idrettsrådet. Gjennom å benytte seg av sitt lokale idrettsråd er det flere av klubbene som har mulighet til å påvirke sine interessenter. Idrettsrådet blir av klubbene beskrevet som et talerør mellom dem og kommunen. I dette sitatet kommer det frem hvordan klubbene kan benytte seg av idrettsrådet til å fremme forslag overfor kommunen som har med miljø og bærekraft.

«Også er det jo idrettsrådet da, dette er en administrasjon som sitter mellom oss og politikerne da på mange måter og jobber politisk inn mot kommunen. De samarbeider vi også veldig godt. Det er jo ikke alle kommuner som har hatt en egen krisepakke for idretten, men det har jo vi hatt. Det er det de som har ordnet i samråd med politikerne da. Vi har fått ekstra støtte under pandemien, siden vi ikke har kunne gjennomføre noe. Så sånn sett er jo idrettsrådet en veldig stor aktør som vi samarbeider mye med. De sitter jo ikke med en pengesekk, på samme måte som kommunen gjør, men de er jo også med i samråd med oss og fremme forslag ovenfor kommunen over ting man kan gjøre i forhold til bærekraft og miljø». (Klubb 2)

En annen klubb beskriver også hvordan de kan få enda mer legitimitet (Mitchell et al., 1997, s. 854) hos sin hjemkommune gjennom å prioritere miljøet i større grad og på den måten få tilgang til mer økonomiske midler eller andre ressurser en tidligere. Dette kommer tydelig frem når klubben blant annet får bruke kommunal eiendom som snødepot på bakgrunn av at de er med på ett forskningsprosjekt om gummigranulat.

Kommunen har pletter som man kan søke på i forhold til enøk-tiltak. Jeg byttet varmeanlegget her sist år. Der fikk jeg dekket 300 000 til det og det kosta 400, det synes jeg er bra. Jeg var inne på det med driftsstøtte til kunstgressbanene i stad, vi fikk i forbindelse med den lille kunstgressbanen på utsiden. Det brukte vi som er snødepot på vintern, vi la snøen der på vintern, og da den smelta så blåste vi det inn på banen igjen. Og da de ville ha oss med på det KG-prosjektet sa jeg at da må jeg ha kommunalt areal på andre siden av banen sånn at jeg får lagt snøen der, siden vi ikke kan ha snø med granulat i på en gummifribane og det skjønte dem. Så da fikk vi svært kommunalt område på andre siden av banen da hvor vi kan kjøre snøen om vintern, der snøen kan ligge og smelte før vi tar den (granulatet) inn på banen igjen. (Klubb 1)

Øvrige funn om klubbers påvirkningskraft som har kommet frem gjennom datainnsamlingen er at flere av klubbene mente de selv kunne figurere som forbilder for sine partnere, og at de var villige til å dele av deres egen kompetanse med andre samarbeidspartnere, noe som kommer tydelig frem i intervjuet med Klubb 4.

«Det bygges en annen hall i kommunen her nå, og da har de brukt meg som en ressurs siden jeg har kompetanse på de tingene i den hallen, ved å for eksempel bruke bergvarme eller andre forskjellige løsninger og lære av det vi har gjort. Jeg vil ikke skryte av oss sjøl, men jeg føler at vi er en relativt ryddig klubb som er en foregangsklubb som gjør mye ting riktig. Vi påvirker nok uten at vi med overlegg har lyst til å gjøre det, så påvirker vi nok politikere, kommuneadministrasjon fordi de lytter jo til og er interessert i hva dem har gjort. Vi brukes jo andre steder og de ber

dem om å snakke med oss om det. Vi har jo hatt politikere på besøk her hos oss, og når de ser det er full aktivitet i hallen her da, på en kveld, med friidrett, klatring, barneidrett, paraidrett, så bare nikker de og bukker, så kan vi gå å hente mer penger, fordi det påvirker politikerne positivt at de er her og ser på.» (Klubb 4)

Her trekker klubben frem at de også besitter verdifulle ressurser i form av kunnskap og erfaring om idrettsanlegg som de kan tilby deres samarbeidspartnere under planleggingsfasen av andre idrettsanlegg og på den måten tilbake i partnerskapet.

En annen klubb trekker også frem at de har mulighet til å påvirke deres samarbeidspartnere gjennom stemmeretten deres på fotballtinget og at det er en kortere vei til Regjeringen gjennom denne veien, enn ved for eksempel et stortingsvalg.

«Veien til at noe blir tatt opp på fotballtinget til at det går til regjeringen tror jeg ikke er så lang. Så der er det jo alltid mulig å påvirke. Det handler om at vi må finne de gode løsninger felles i idrettsnorge. Men det er jo ikke alltid så lett å bli enige om hva som er gode løsninger og påvirke regjeringen til å investere masse penger i klimatiltak på fotballbaner. Vi er jo bare en liten maur i forhold til det store bildet både i idrettsnorge og i resten av verden» (Klubb 6).

5.5 Hvordan ser klubbene på fremtiden?

Før jeg runder av denne delen av oppgaven vil jeg trekke frem hvordan klubbene ser på fremtiden. Etter å ha spurt klubbene om hvordan de ser på fremtiden, trekker klubbene frem forskjellige utfordringer, som kan ses i sammenheng med problemområdene som ble presentert tidligere i analysen og løsninger til disse utfordringene. Først vil jeg presentere utfordringene som ble trukket frem av klubbene før jeg trekker frem hvilke tiltak de mener fungerer og løsningene på utfordringene som ble trukket frem.

5.5.1 utfordringer for fremtiden

Siden de fleste klubbene jeg intervjuet hadde egne fotballgrupper, eller på eller annet vis er tilknyttet kunstgressbaner, antok jeg på forhånd at gummigranulat kom til å bli trukket frem som en sentral utfordring, noe det også ble. Samtlige klubber som ble intervjuet har iverksatt enkle tiltak som kildesortering, strøm -og vannsparing. Funnene viser at miljøtiltakene som har blitt satt i gang kan deles opp i to overordnede kategorier. Den ene dreier seg om det konseptuelle rundt anleggene. Dette dreier seg i stor grad om valg av underlag på idrettsanleggene, materielle løsninger som sparer strøm, for eksempel installasjon av LED-lys eller bruk av biodiesel til oppvarming, dette er tiltak som ofte er kostbare og vanskelig å gjennomføre på egen hånd og krever derfor samhandling med samarbeidspartnere for å gjennomføre. Den andre kategorien dreier seg om litt mer «lavthengende frukt» og tar i større grad for seg enkle grep som panteordninger, kildesortering eller samkjøring til kamp og trening. Etter å ha blitt spurt om hva deres største fremtidige miljøutfordringer er, trekker flere av klubbene frem gummigranulat som en hovedutfordring. Det kommer også frem at flere av klubbene trekker frem en økonomisk barriere som forhindrer de fra å velge et mer miljøvennlig alternativ, noe som bekrefter det økonomiske problemområdet som ble nevnt tidligere i analysen. Støtte i form av økonomiske ressurser blir også trukket frem som en hovedmotivasjon for å iverksette tiltak som kan anses som miljøvennlig.

«Det er ikke det at vi ikke ønsker å være miljøvennlig, men skal du gjøre tiltak, så koster det penger. Vi er positive til alt av miljøtiltak, men trenger incentiver for å bli pusha dit». (Klubb 1)

En annen utfordring som stadig blir tatt opp er usikkerheten rundt varigheten og kvaliteten rundt kunstgressbaner uten gummigranulat. Ett eksempel som blir trukket frem er at en bane med gummigranulat er billig i forhold til andre alternativer og har garantier for å vare i ca. 10 år. De er med andre ord redde for å bli sittende igjen med en dyr bane som ikke virker lenge før de kan få midler til å rehabilitere banen.

«Miljø koster penger og vi ønsker ikke å risikere våre medlemmers midler og etterlyser derfor mer drahjelp fra kommunen og en garanti om at dersom man velger et miljøriktig alternativ så blir man ikke økonomisk straffet for det om banen ikke holder i 10 år». (Klubb 2)

Videre kritiserer klubben dagens bestemmelser for tilskudd og rehabilitering av idrettsanlegg og ønsker en endring i bestemmelsene en bestemmelse for å kunne satse på mer miljøvennlige tiltak

«Om man skal bytte en kunsgressmatte og man ikke skal bruke gummigranulat i den. Så koster den matta nesten dobbelt så mye som en med gummigranulat. Så perspektivet dreier seg om at klubben blir sittende igjen med en større egenandel de må betale til slutt da, til tross for at kommunen kommer inn og subsidierer fordi man velger ett miljøvennelig alternativ. Vinninga går liksom opp i spinninga da, kan du si.» (Klubb 2)

I intervjuet med Klubb 6 beskriver de også gummigranulat som ett av deres største miljøproblem. Til tross for dette har de landet på at de faktisk må bruke gummigranulat og begrunner dette ikke med at de ikke har råd til å skifte fyll, men at de er avhengig av en bane som skal kunne brukes til alle årstider og uavhengig av værforhold. Dette mener de at de mest vanlige gummifrie alternativene ikke kan, noe som bekrefter problemområdet rundt funksjonalitet som ble presentert tidligere i oppgaven. Likevel er det flere av klubbene som trekker frem at det ikke er gummigranulatet i seg selv som er problemet, men heller driften av banen. Hovedproblemet med granulat oppstår i all hovedsak ved vinterdriften av banene.

«Det er vell gummigranulatet på de to små 7er banene som er hovedutfordringen, men der er det ikke vinterdrift, så det blir ikke så mye søl av det. Det er der man har baner hvor man måker på vinteren og har vinterdrift at det blir søl». (Klubb 4).

Flere av idrettslagene stiller seg kritiske til dagens alternativer til kunstgress. Det har blitt satt i gang flere pilotprosjekter der de har tatt i bruk organisk fyll i form av for eksempel kokos, kork eller sukker på de mindre spilleflatene. Lederen i klubb 5 trekker har erfaring med at denne type innfyll gjør at barna som bruker dette hyppigere blir utsatt for mindre skader av typen mildre brannskader og harde fall dermed kvier seg fra å bruke banen. En av klubbene har også benyttet en variant helt uten innfyll, der dempingen banen i større grad ligger i selve konstruksjonen. En annen utfordring som de peker på er at spilleflatene fungerer fint for de mindre barna, men at flatens spillegenskaper forandrer seg dersom den blir brukt av en tyngre brukergruppe.

«Funker kjempebra for unga, også er det ikke bra nok for senior og junior spillere og det gleder for de fleste baner. Det er vanskelig å konstruere den egenskapen som gummigranulatet gir da. Også følger jeg veldig med på hva som er av alternative innfyll, kork og sukker og sånn, men jeg er litt sånn, det tar tid og se hvordan det fungerer og det har med skader og gjøre, slitasje på gresset, hvor miljøvennlig er det hvis du må bytte en hel gressmatte etter 3 år.» (Klubb 1)

Lederen i klubb 1 og klubb 5 peker her på to viktige dilemmaer. Hva er poenget med å bygge en bane som ingen vil bruke, eller bygge en bane hvor kvaliteten på banen er for dårlig for å bli brukt på det grunnlag av å være miljøvennlig. Er det ikke bedre for miljøet om det ikke blir bygget noe kunstgressanlegg i det hele tatt da?

Den siste utfordringen som kommer frem, dreier seg om transport til og fra trening som en av deres største utfordringer og kan sees i sammenheng med problemområdet rundt frivilligheten.

«Den største utfordringa per nå er jo at Bærum kommune er den kommunen i Norge som har mest foreldrekjøring til og fra foreldreaktiviteter. Det krever en

holdningsendring i medlemsmassen vår som vi må jobbe med, og vi blir nå tvunget til det, fordi vi mister parkeringsplassene våres. Det tenker jeg er en konsekvens av at bærumsforeldrene har hektiske hverdager og da er det enkleste å kjøre til trening, man gidder ikke å planlegge og samkjøre med naboen. Det er nok det største miljøtiltaket vi kan gjøre» (Klubb 1)

5.5.2 Løsningsforslag for fremtidens utfordringer

I tillegg til å trekke frem utfordringer for fremtiden, ble det også beskrevet en rekke med løsningsforslag på klubbenes forskjellige utfordringer. Det er flere som er tydelig på at det er selve vinterdriften av kunstgressbanene og ikke gummigranulat som er hovedårsakene til at det renner mye mikroplast og ut i naturen. For å imøtekomme disse utfordringene har det blitt innført tiltak som betongkanter rundt banene, snødepoter eller avviklet vinterdriften på banen fullt ut for å kontrollere granulatsvinnet fra banene deres.

«I samarbeid med kommunen, så har vi fått midler og fått til noe som vi kaller en miljøsikring av banene, vi har laga til rundt banene og med snødepoter, noen av disse banene er jo vinteråpne, og da legger vi snøen slik at vi bare kan blåse snøen tilbake på banen. Så vi sikrer banen på mange måter da, så ikke granulaten skal forsvinne bort fra anlegget. Så vi har jo sånne soner hvor du må børste av deg, og kanter rundt banenen, så det ikke flyter avgårde» (Klubb 1)

For å imøtekomme utfordringen rundt transport til og fra trening har noen av klubbene inngått ett partnerskap med Ruter. Dette er et selskap som driver med kollektiv transport og kan frakte barn til og fra trening. Ett annet alternativ som blir trukket frem er å heller frakte treneren og utstyr til barna i SFO-tiden (fra 13-17.00), men dette forutsetter at klubbene har en økonomi som tillater å lønne trenere for å bruke av deres arbeidsdag.

«Når vi skal bygge anlegg, så er det viktig at disse ligger sentralt plassert, men det må gå ann å ha det som nå heter nærmiljøanlegg, eller i værste fall kunne sykle fra trappa

hjemme også til ett område hvor det går ann å være aktiv. Det trenger vi flere av. Slike ting også kan vi jo da være flinkere til å få til interkommunale anlegg med litt større kapasitet og mengder, som vi gjerne må kunne frakte oss til. Men man skal ikke måtte behøve å frakte tiåringen milevis rundt omkring. (Klubb 5) »

Min tolkning på dette er at de mener at en måte å imøtekomme problematikken rundt foreldrekjøring vil være å etablere flere mindre aktivitetsflater i form av for eksempel nærmiljøanlegg og tillate organisert idrett på disse, og heller legge til rette for større, interkommunale idrettsanlegg i nærheten av kollektive knutepunkter, og dermed redusere bruken av privattransport i forbindelse med idretten mellom de aktuelle kommunene.

Flere av klubbene trakk frem at fordi de hadde fått økonomisk støtte fra politikere og kommunen til å benytte seg av en mer miljøvennlige og innovative løsninger til blant annet oppvarming av anleggene og snøproduksjon som fører til at klubbene sparer penger på sikt på grunn av at de nye anleggene blant annet benytter seg av biodiesel som er ett billigere alternativ fremfor elektrisitet.

«Kommunen og politikerne heier på oss og har lagt til rette for ekstra tilskudd fordi vi har brukt miljøvennlige løsninger. Vi ser jo også at siden fyring med bioenergi til oppvarming av Nes Arena gjør at vi sparer penger, fordi bioenergi er billigere enn strøm». (Klubb 4)

«Dersom vi nå skulle ha bestemt oss for å legge undervarme med strøm så hadde vi mest sannsynlig ikke fått spillemidler til det. Vi måtte nok ha gått for biobrensel, eller vannbåren varme hvis vi skulle ha fått spillemidler da. Så det er jo vi veldig avhengig av for å få gjennomført prosjektene våres». (Klubb 2)

Gjennom disse sitatene kan vi bekrefte at det forekommer et tydelig press på idrettslagene fra deres omgivelser om å velge miljøvennlige alternativ noe som stemmer godt overens med

Tom Burns utsagn om at dagens samfunn i dag står over for en bærekraftrevolusjon (Burns, 2012, s. 1131).

6. Konklusjon

Formålet med denne studien har vært å undersøke hvordan norske breddeklubber opplever problematikken rundt miljøet og hvordan de samarbeider med deres partnere for å bli mer miljøvennlig. Det finnes undersøkelser som belyser dette perspektivet for ressurssterke toppidrettsklubber, men så vidt jeg vet er dette den eneste oppgaven som har tatt for seg breddeidrettsklubbene. Dermed kan funnene i denne oppgaven brukes til å bevisstgjøre, forberede og gi lærdom til andre klubber og mulige samarbeidspartnere om hvordan man kan forholde seg til miljø - og bærekraftsproblematikken. Gjennom oppgavens forskningsspørsmål kastes det et lys over hvordan de forholder seg til miljøproblematikken, og hvordan de arbeider for å bli mer miljøvennlig.

6.1 Oppsummering av hovedfunn

Denne studien bekrefter det forskerne Seippel (2020, s.233) og Skille (2010, s.82) har påvist om at det er aktiviteten som har hovedfokuset hos klubbene. Dette fører til at utfordringer knyttet til miljø- og bærekraft som oftest kommer i andre rekke hos klubbene.

Det har også kommet frem tre hovedproblemområder som påvirker klubbenes holdninger og tilnærming til miljøproblemen. Disse dreier seg om økonomi, aktivitet og begrensninger rundt frivilligheten. Funnene har også vist at det er kommunen som er den viktigste samarbeidspartneren for klubbene å forholde seg til når det kommer til miljøet. Dette er et forhold som er preget av klubbene er avhengig av kommunen for å overleve, og av at kommunen i mange tilfeller er direkte involvert i enten driften av idrettsanleggene eller at de står som eier av anleggene. I tillegg til dette oppgir de fleste klubbene at det er kommunen som er ansvarlig for ulike økonomiske støtteordninger som klubbene er avhengig av for at hverdagen deres skal gå rundt.

Studiet har vist at tverrsektorielle partnere som har et bevisst forhold til miljøproblematikken er viktig for at breddeklubbene skal prioritere det, den ene klubben beskriver selv at

kommunen trekker dem i de banene hele tiden, og at løper de villig etter. Suksessfaktoren ligger med andre ord i at alle parter arbeider og tenker mer miljøvennlig. Noen av klubbene trakk også frem det lokale næringslivet som en viktig gruppe å inngå partnerskap med. Det lokale næringslivet er likevel en gruppe som varierer mye fra sted til sted, og hvor stort fokus de har på miljøet, virker å variere stort etter hvilken bransje eller industri de tilhører. Flere av klubbene mener også at det er for lang avstand mellom klubbene og idretten sentralt, til tross for at idretten sentralt har hatt et større søkelys på miljø- og bærekraft de siste årene. Dersom idretten sentralt, kommunene og breddeklubbene går sammen om å benytte seg av mer miljøvennlige og innovative løsninger for anleggene deres, vil dette også føre til at det blir et økt press på leverandørene til å levere mer miljøvennlige alternativer til anleggene.

Oppgavens tittel er hentet er et sitat fra intervjuet med klubb 1. Funnene viser at til tross for at klubbene ikke nødvendigvis kategoriserer seg selv som en miljøklubb, så kommer det tydelig frem i datainnsamlingen at klubbene blir påvirket av deres samarbeidspartnere til å prioritere miljøtiltak mot deres egen vilje.

Oppgavens begrensninger og fremtidig forskning

Denne oppgaven har flere begrensninger. Utvalget i denne oppgaven består kun av seks daglige leder i breddeklubber som hovedsakelig hører til i fylket Viken. Dette kan føre til et noe smalt grunnlag med tanke på hvor mange idrettsklubber det er som møter de samme utfordringene. I og med at jeg også setter søkelys på samarbeidspartnere kunne det vært interessant å snakke med representanter fra de forskjellige samarbeidspartnerene. Det kan tenkes at det kan være store variasjoner mellom klubber fra ulike landsdeler, og ut ifra hvilke idretter det er som blir utøvd i idrettslagene.

En lignende oppgave som i større grad tar for seg forskjellige breddeklubber vil kunne føre til interessante funn. I denne oppgaven valgte jeg å kontakte Norges fotballforbund før jeg rekrutterte utvalget til oppgaven det ble derfor i første omgang kun sendt henvendelser til klubber som var med i EAT, MOVE, SLEEP-kampanjen, fordi dette som NFF selv skrev ofte

er klubber som er litt framme i skoen. Gjennom å rekruttere klubber mer tilfeldig, eller mindre suksessrike kan man få et klarere bilde over problemområdene som forhindrer klubbene i å bli mer miljøvennlig.

Det kan også tenkes at man kunne anvendt en annen metode. Gjennom en kvantitativ spørreundersøkelse der man har ett større utvalg kunne man samlet inn mer data, noe som kunne ført til at jeg kunne trukket mer generelle konklusjoner. Likevel ønsket jeg å fange opplevelsene klubbene har samarbeidet med deres partnere, og den valgte metoden gir meg et godt innblikk i nettopp dette.

Det kunne også vært interessant og benyttet seg av bølgerammeverket til å i større grad kartlegge statusen på miljø - og bærekraftsarbeid i norske klubber.

Litteraturliste

- Action Now*. (2021). (Hva er action now?). <https://actionnow.no/om-action-now/>
- Action Now b*. (2021). (Hva er en bærekraftsambassadør?).
<https://actionnow.no/ambassadorer/hva-er-en-ambassador/>
- Alvina, K., Kostyantyn, U., Larysa, D., Lidiia, R., Irina, K., Alina, U., Olha, B., Lolita, D. & Shengying, S. (2020). Sustainable development and the Olympic Movement. *Journal of Physical Education and Sport*, 20, 403-407.
- Babiak, K. & Thibault, L. (2009). Challenges in Multiple Cross-Sector Partnerships. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 38(1), 117-143.
<https://doi.org/10.1177/0899764008316054>
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. & Hansen, W. (2012). *Kvalitative metoder : empiri og teoriutvikling*. Gyldendal akademisk.
- Burns, T. R. (2012). The Sustainability Revolution: A Societal Paradigm Shift. *Sustainability*, 4(6), 1118-1134. <https://www.mdpi.com/2071-1050/4/6/1118>
- Cayolla, R., Santos, T. & Quintela, J. (2021). Sustainable Initiatives in Sports Organizations- Analysis of a Group of Stakeholders in Pandemic Times. *Sustainability*.
https://www.researchgate.net/publication/353926667_Sustainable_Initiatives_in_Sports_Organizations-Analysis_of_a_Group_of_Stakeholders_in_Pandemic_Times
- Clarke, A. & MacDonald, A. (2019). Outcomes to Partners in Multi-Stakeholder Cross-Sector Partnerships: A Resource-Based View. *Business & Society*, 58(2), 298-332.
<https://doi.org/10.1177/0007650316660534>
- Clarke, A. & Ordonez-Ponce, E. (2017). City scale: Cross-sector Partnerships for Implementing Local Climate Mitigation Plans. *Public Administration Review*.
- Clarke, A. C. & Ordonez-Ponce, E. (2020). Sustainability Cross-sector Partnerships: The Strategic Role of Organizational Structures. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. <https://doi.org/DOI:10.1002/csr.1952>
- Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg. utg.). Gyldendal akademisk.

- DiMaggio, P. J. & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160. <https://doi.org/10.2307/2095101>
- Dunning, E. & Waddington, I. (2003). Sport as a Drug and Drugs in Sport: Some Exploratory Comments. *International Review for the Sociology of Sport*, 38(3), 351-368. <https://doi.org/10.1177/10126902030383006>
- Eimkjellen, I. & Loga, J. M. (2017). *Nye samarbeidsrelasjoner mellom kommuner og frivillige aktører: Samskaping i nye samarbeidsforhold*. S. f. f. p. s. o. f. sektor.
- Eriksson-Zetterquist, U., Kalling, T., Styhre, A. & Woll, K. (2014). *Organisasjonsteori*. Cappelen Damm akademisk.
- FN. (2021, 28.10.2021). *Bærekraftig utvikling*. <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic management: A stakeholder approach* Cambridge University press.
- Freeman, R. E., Harrison, J. S. & Zyglidopoulos, S. (2018). *Stakeholder Theory: Concepts and Strategies*. Cambridge University Press. [https://doi.org/DOI: 10.1017/9781108539500](https://doi.org/DOI:10.1017/9781108539500)
- Gray, B. & Stites, J. P. (2013). Sustainability through partnerships. *Capitalizing on collaboration. Network for business sustainability, case study*, 24, 1-110.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (Fagbokforlaget, Red.).
- Grønmo, S. (2017). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (Bd. 2. utgave). Fagbokforlaget.
- Hanstad, D. V., Sandvik, M. R. & Strittmatter, A.-M. (2021). *Idrett og bærekraft*. Fagbokforlaget.
- Hildonen, H. (2016). *Overordnet tiltaksvurdering mot mikroplast*. K.-o. miljødepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/57531d6df37b4f53b0e8318caf55d3f5/mdirs-overordnet-tiltaksvurdering-mot-mikroplast.pdf>
- Ingebrigtsen, P. (2021). Sammen om bærekraft. <https://www.idrettsforbundet.no/tema/idrett-og-baerekraft/artikler/sammen-om-baerekraft/>
- Iversen, H. B., Kirkevaag, K., Briedis, R. & Rem, T. (2021). *Plastsmart idrett*. N. i. o. o. o. p. komitee. https://media.wwf.no/assets/article_images/Rapport-plastsmart-idrett.pdf

- Johannesen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2020). *Hvordan bruke teori? - Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Kim, H.-D. (2017). Images of Stakeholder Groups Based on Their Environmental Sustainability Linked CSR Projects: A Meta-Analytic Review of Korean Sport Literature. *Sustainability*. <https://www.mdpi.com/2071-1050/9/9/1586>
- Kolk, A., Dolen, W. & Vock, M. (2010). Trickle Effects of Cross-Sector Social Partnerships. *Journal of Business Ethics*, 94, 123-137. <https://doi.org/10.1007/s10551-011-0783-3>
- Kulturdepartement, D. K. (2021). Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet -2021. <https://www.regjeringen.no/contentassets/891491c8582b457fba022904cd161755/bestemmelser-om-tilskudd-til-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet-2021.pdf>
- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M. & Rygge, J. (2019). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg. utg.). Gyldendal akademisk.
- Mason, J. & Mason, J. (2018). *Qualitative researching* (Third edition. utg.). SAGE.
- McCulloch, B. P. (2015). *Sport management and the natural environment Theory and practice*. Routledge.
- McCulloch, B. P. & Kellison, T. (2016). Go Green for the Home Team: Sense of Place and Environmental Sustainability in Sport. *Journal of Sustainability Education*, 11.
- McCullough, B. P., Pfahl, M. E. & Nguyen, S. N. (2016). The green waves of environmental sustainability in sport. *Sport in Society*, 19(7), 1040-1065. <https://doi.org/10.1080/17430437.2015.1096251>
- Miljødirektoratet. (2021). *Mikroplast*. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/avfall/avfallstyper/mikroplast/>
- Miljødirektoratet b. (2020, 02.07.2020). *Kunstgressbaner får strengere krav*. <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2020/juli-2020/kunstgressbaner-far-strengere-krav/>
- Mitchell, R. K., Agle, B. R. & Wood, D. J. (1997). Toward a Theory of Stakeholder Identification and Salience: Defining the Principle of Who and What Really Counts. *The Academy of Management Review*, 22(4), 853-886. <https://doi.org/10.2307/259247>

- Myrholt, O. S., Linnéa. (2018). *Miljøhåndbok for norsk idrett*. Greener events, Norges idrettsforbund.
- NIF. (u.å). *Om NIF - Hvem er vi?* <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/hvem-er-vi/>
- NIF. (2019). *Idretten Vil! Langtidsplan for norsk idrett*
https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/8149372c5d4d439cb1b34fc1625032f0/i-dretten-vil_langtidsplan-for-norsk-idrett-2019-2023_lr.pdf
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier - Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- Norges idrettsforbund. (2021). *Idrettskretsen er skeptisk til gummigranulat*.
<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/viken/nyheter/2022/idrettskretsen-er-skeptisk-til-gummigranulatvedtak/>
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. 3-10.
- Ordóñez-Ponce, E. (2021). *The Role of Institutional Context for Sustainability Cross-Sector Partnerships. An Exploratory Analysis of European Cities*. *Sustainability*, 13(17), 9497. <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/17/9497>
- Pfahl, M., Casper, J., Trendafilova, S., McCullough, B. P. & Nguyen, S. N. (2015). *Crossing Boundaries: An Examination of Sustainability Department and Athletics Department Collaboration Regarding Environmental Issues*. *Communication & Sport*, 3(1), 27-56. <https://doi.org/10.1177/2167479513519253>
- Ross, W. J. & Mercado, H. U. (2020). *Barriers to Managing Environmental Sustainability in Public Assembly Venues*. *Sustainability*, 12(24), 10477. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/24/10477>
- Sandvik, M. R. & Seippel, Ø. (2022). *Framing of environmental issues in voluntary sport organizations*. *Environmental Politics*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/09644016.2022.2075152>
- Schmidt, C. W. (2006). *Putting the Earth in Play: Environmental Awareness and Sports*. *Environmental Health Perspectives*, 114(5), A286-A295. <https://doi.org/doi:10.1289/ehp.114-a286>

- Seippel, Ø. (2020). Norway: The Ambiguity of Sports Clubs and Nonsports Social Functions. I S. Nagel, K. Elmoose-Østerlund, B. Ibsen & J. Scheerder (Red.), *Functions of Sports Clubs in European Societies : A Cross-National Comparative Study* (s. 211-234). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-48535-1_9
- Seippel, Ø. & Belbo, J. S. (2021). Sport clubs, policy networks, and local politics. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 13(3), 479-499. <https://doi.org/10.1080/19406940.2021.1898441>
- Selsky, J. W. & Parker, B. (2005). Cross-Sector Partnerships to Address Social Issues: Challenges to Theory and Practice. *Journal of Management*, 31(6), 849-873. <https://doi.org/10.1177/0149206305279601>
- Skille, E. Å. (2010). Competitiveness and health: The work of sport clubs as seen by sport clubs representatives - a Norwegian case study. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(1), 73-85. <https://doi.org/10.1177/1012690209352395>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. utg.). Fagbokforl.
- The World commission on Environment and Development. (1987). *Our common future, From one earth to one World*.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (Bd. 4). Gyldendal.
- Trendafilova, S., McCullough, B., Pfahl, M., Nguyen, S. N., Casper, J. & Picariello, M. (2014). Environmental sustainability in sport: Current state and future trends. *Global Journal on Advances Pure and Applied Sciences*, 3.
- Trendafilova, S. & Nguyen, S. (2015). Understanding strategic corporate environmental responsibility in professional sport. I J. M. Casper & M. E. Pfahl (Red.), *Sport management and the Natural Environment: Theory and Practice* (Bd. 13, s. 76-86). Routledge Taylor & Francis Group.
- Viken fylkeskommune. (2022, 17.02.2022). *Nå kan du søke om tilskudd til kunstgressbaner*. Andre Strand. <https://viken.no/tjenester/klima-miljo-og-natur/aktuelt-klima-miljo-og-natur/na-kan-du-soke-om-tilskudd-til-kunstgressbaner.130547.aspx>

Waddock, S. A. (1991). A Typology of Social Partnership Organizations. *Administration & Society*, 22(4), 480-515. <https://doi.org/10.1177/009539979102200405>

7.Vedlegg

7.1 NSD-godkjenning

Vurdering

08.10.2021 Skriv ut

Referansenummer

111231

Prosjektittel

Masteroppgave - Miljøsamarbeid og tiltak i idretten

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Institutt for idrett og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig

Anna Maria Strittmatter

Student

Torstein Svenneby Myhrer

Prosjektperiode

16.08.2021 - 31.05.2022

[Meldeskjema](#)

Dato

08.10.2021

Type

Standard

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 08.10.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.05.2022

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger.

Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD Vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn

(art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-enderinger-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet!

7.2 Intervjuguide

Tema/teori	Forskningsspørsmål	Oppfølgingsspørsmål
Innledning	Presentasjon av meg selv, oppgavens formål, selve intervjuet, utvalget og innhenting av informert samtykke.	
Informantens rolle, bakgrunn og erfaring	Hvem er du, og hva gjør du?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hva er din rolle/ansvarsområde i klubben(idrettslaget)? 2. Utdanning og tidligere arbeidserfaring(?) 3. Hva er din organisasjons rolle i forbindelse med den daglige driften av fotballen? (Hvis andre organisasjoner enn fotballklubben?) 4.
Om klubben	Generelle spørsmål om klubben/kartlegging av klubben(finskrive denne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan er klubben organisert? 2. Hvor mange medlemmer er det? 3. Hvor mange ansatte? 4. Hvem er klubbens viktigste ansatte? 5. Hvilket samfunnsansvar har dere som klubb? 6. Hva er deres tanker om miljøet?
Three Wave framework	Hvordan arbeider dere med miljøet?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke tiltak blir utført? 2. Hvilke tiltak planlegges å gjøre i fremtiden? 3. Hvordan evaluerer klubben effekten av sine tiltak?
Cross sector social partnership/interessenter	<p>Omgivelsene til klubben og samarbeidet med andre interessenter (finskrive denne)</p> <p>Knyttte tråder til spørsmål</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke samarbeidspartnere er viktigst for dere? <ul style="list-style-type: none"> - Lokale myndigheter? - Ikke-statlige organisasjoner (NGO's)? - Foreldre?

		<ul style="list-style-type: none"> - Forbund? - Medlemmer? - Sponsorer? - Venner <ol style="list-style-type: none"> 2. Hvem samarbeider dere mest med? /Hvem samarbeider de minst med? 3. Hva bidrar interessentene med? 4. Hvordan påvirkes breddeklubbene av sine partnere? 5. Hvilke interesser kan man anbefale andre klubber å arbeide med?
Problemstilling	Hvem samarbeider klubben med for å gjøre idretten mest mulig miljøvennelig?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hva er deres største utfordringer i dag og for fremtiden? 2. Hvilke interesser er viktigst for dere å samarbeide med i forhold til denne tematikken? 3. Hvordan blir dere påvirket av partnerne deres i forhold til denne tematikken? 4. Hvordan påvirker dere interessentene deres? 5. Hvordan vurderer dere effekten av tiltakene som har blitt utført 6. Hvilke tiltak planlegger dere å utføre i fremtiden?
Øvrige spørsmål		<ol style="list-style-type: none"> 1. Noe mer du ønsker å legge til?

7.3 Informert samtykke

Vil du delta i forskningsprosjektet?

Idrettsklubber, miljø og samarbeidspartnere

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å kartlegge hvordan idrettsklubber samarbeider med sine partnere for å gjøre idretten mer miljøvennlig. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Idrettsklubber, samarbeidspartnere og miljø er et masterprosjekt ved institutt for idrett og samfunnsvitenskap. Det er ett stadig voksende fokus på bærekraft og miljø i dagens samfunn, og man kan se at flere av de store eliteseriekubbene har ett stadig voksende fokus på området. Formålet med dette masterprosjektet er å kartlegge hvordan de «mindre» idrettsklubbene arbeider med å gjøre idretten mer miljøvennlig, hvilke samarbeidspartnere som er viktig for dette og forholdet deres til samarbeidspartnere. Samarbeid med partnere kan klubben få hjelp og støtte til drive mer miljøvennlig, gjennom å drive mer miljøvennelig kan de også få tilgang til en rekke nye samarbeidspartnere.

Store deler av den norske befolkningen har vært og er i løpet av livet en del av en idrettsklubb, og den lokale idrettsklubben er åpenbart en sentral del av ett lokalsamfunnet. Derfor ønsker jeg å finne ut hvordan idrettsklubbene samarbeider med deres partnere for å gjøre idretten mer miljøvennlig. Dette er forhåpentligvis informasjon som vil være til nytte for de fleste idrettsklubber i Norge.

Hovedproblemstillingen til oppgaven lyder som følgende; Hvordan samarbeider idrettsklubber med deres partnere for å gjøre idretten mer miljøvennlig?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Forskningsprosjektet utføres av Torstein Svenneby Myhrer i samarbeid med min veileder Anna Maria Strittmatter ved instituttet for Idrett og samfunnsvitenskapelig institutt ved Norges idrettshøgskole

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta på det grunnlag av din stilling som daglig leder i ett idrettslag. Jeg ønsker å intervju 5-8 personer til min oppgave, og har valgt ett strategisk utvalg ut ifra de de klubbene jeg tror kan svare godt på min oppgave. (kontaktet også NFF tidlig i prosessen for å høre om interessante klubber)

Hva innebærer det for deg å delta?

Innsamling av opplysninger i dette prosjektet vil i hovedsak foregå gjennom intervju. Intervjuene kommer til å dreie seg om hvordan klubben samarbeider med sine partnere for å gjøre idretten mer miljøvennlig, samt om hvilke tiltak som blir gjort og kommer til å bli gjort i fremtiden. Intervjuet vil foregå over ca. 60 minutter og kommer til å bli lagret som lydopptak på en ekstern lagringsenhet.

Det er frivillig å delta Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er bare jeg og min veileder som vil ha tilgang til opplysningene.

Det er kun jeg og min veileder som vil ha tilgang til disse opplysningene. Lydopptakene kommer til å bli lagret på en passordbeskyttet sky og transkribert. Deretter vil det bli slettet ved oppgavens slutt

Som deltaker vil navnet ditt og klubben du er en del av bli anonymisert. Miljøtiltakene og samarbeidspartnere kan være spesifikk for den idrettsklubben det gjelder, og man kan derfor ikke sikre intervjupersonene full anonymitet. Navn vil ikke bli brukt i intervjutranskripsjoner eller publikasjoner, men sitatene fra intervjuet med deg vil kunne knyttes til din rolle i idrettsorganisasjon og det vil derfor være mulig å identifisere indirekte.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes og oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 31.06.2026. Frem til prosjektslutt vil personopplysningene være innelåst i en safe, eller på en sikker server ved Norges idrettshøgskole. Etter prosjektslutt blir informasjonen slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Torstein Svenneby Myhrer – Masterstudent

Tlf: 95 46 55 64

Epost: Torsteinsm@student.nih.no

Anna Maria Strittmatter

Tlf: +47 23 26 24 17

Epost: annamarias@nih.no

Personvernombud ved NIH Personvern@nih.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: ·
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Torstein Svenneby Myhrer

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Idrettsklubber, miljø og samarbeidspartnere, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

• å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til juni 2026.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)